№ 27 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאדזער טאגעבלאט

22-טער יאהרגאנג | 31 stycznia 1929 r. | דאנערשטאג, כ׳ שבט תרפ״ט | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטרקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47

אנגעהויבען די גרויסע בודזשעט-דעבאטע אין סיים

שארפע אפאזיציאנעלע רעדע פון פ. פ. ס.

וו א ר ש א (טעלעפאניש) געלטען האט זיך אין סיים אנגעהויבען די גרויסע דעבאטע איבער׳ן בודזשעט. לויט׳ן רעגולאמין דארף דער בודזשעט ערלעדיגט ווערן אין משך פון 11 טעג. דעריבער האט דער סיים איצט אפגעהאלטען זיין טאג א זיצונג, כדי אין משך פון דעם טערמין צו פערענדיגען די דעבאטע איבער׳ן בודזשעט. אויב דער סיים וועט אין משך פון דער דאזיגער צייט נישט בעוויזען צו ערלעדיגען דעם בודזשעט, דאן קאן לויט׳ן רעגולאמין, די רעגירונג אליין בעשטימען דעם בודזשעט, און די קלובען האבען זיך דעריבער מאכע פערשפרייט קלאנגען, אז געוויסע קלובען זענען פעראינטערעסירט צו פערשלעפען די ארבייט פון סיים, כדי די רעגירונג זאל אליין קאנען בעשטימען דעם בודזשעט.

צו דער זיצונג זענען געקומען זעהר ווייניג דעפוטאטען. די בענק זענען זעהר שוואך בעזעצט, פון די מיניסטארען זענען אנוועזענד געוועזען בלויז דער פרעמיער בארטעל און דער פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש. פרעמיער בארטעל הערט זיך אויפמערקזאם צו צו די רעדעס פון די דעפוטאטען.

דער ערשטער רעדט דעפ. זשולאווסקי פון פפ״ס. ער קריטיקירט אויף א זעהר שארפען אופן די רעגירונג און ער ערקלערט, אז די איצטיגע רעגירונג שפילט זיך נישט בלויז מיט׳ן סיים נאר אויך מיט׳ן גאנצען פאלק. די רעגירונג אליין האט אויך נישט קיין גרויסע טאלט. זי מוז טון דאס, וואס מארשאל דיקטירט איהר. איבערגעהנדיג צו דער פראגע פון די נאציאנאלע מינדערהייטען שטעלט דעפ. זשולאווסקי פעסט, אז אין לאנד הערשט נישט קיין גלייכבערעכטיגקייט. די יודישע ארבייטער ווערען נים צוגעלאזען צו די מלוכה-אונטערנעמונגען. די באהן-דירעקציעס ווילען נישט צונעמען קיין ארבייטער, בלויז דערפאר, וואס זיי זענען יודען. ער ענדיגט זיין שארפע אפאזיציאנעלע רעדע מיט די ווערטער: מיר האבען זיך נישט געלאזט אנשרעקען פון קיין פרעמדע אקופאנטען און מיר וועלען זיך אויך נישט לאזען אנשרעקען פון די הנימישע אקופאנטען.

די לעצטע ווערטער האבען ארויסגערופען א גרויסען שטורם אויף די בענק פון ב. ב.

דער צווייטער רעדנער איז געוועזען דער ווייזמארשאל פון סיים דעפ. ערלעכסקי. ער ערקלערט אז זיין קלוב וועט דאן שטימען פארן בודזשעט אויב די רעגירונג וועט מקיים זיין איהר הבטחה נישט ארויבערצושטרייכען די 5 אות וואס זענען אנגעוויזען אין בודזשעט. דאן געבט דאס וויא״ט דעם סאנאציא (פ.פ.) בעת זיין רעדע פערלאזען אלע דעפוטאטען דעם זאל און ער רעדט בלויז פאר די בענק פון ב. ב. האלב 10 אין אויענד ווערט די זיצונג געשלאסען. היינט דאנערש-טאג קומט פאר די פארזעצונג פון דער בודזשעט-דעבאטע.

דער היי-יעהריגער מל-כה-בודזשעט

וו א ר ש א (טעלעפאניש) די בודזשעט קאמיסיע האט נעכטען פערענדיגט די ארבייטען איבער׳ן בודזשעט. די הוצאות בעטרעפען 2.737 מיליאן זל. און די הכנסות — 2.968 מיליאן זל.

מארשאל פילסודסקי וועט זיך נישט בעטייליגען אין ראוט פון סיים.

וו א ר ש א (טעלעפאניש) דער סיים-מארשאלעק דאשינסקי איז נעכטען אויפגענומען געווארען אין בעלוועדער דורכ׳ן מארשאל פילסודסקי און ער האט איהם פארגעשטעלט א ביטע צו בעזוכען דעם ראוט, וואס ווערט איינגעארדענט דעם 10 פעברואר דורך דעם סיים און סענאט לכבוד דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון פוילישען פארלאמענט.

מארשאל פילסודסקי האט געדאנקט פאר דער איינלאדונג אבער אין ראוט וועט ער זיך נישט בעטייליגען.

זיצונג פון יודישען קאלא

בעשלוס וועגען דער פרעסע-פראגע זאל רעווידירט ווערען

וו א ר ש א (טעלעפאניש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון קאלא איז בע-טראכט געווארען די שטעלונג פון יוד. „קאלא״ צום בודזשעט.

קיין בעשלוסען זענען נאכנישט אנגענומען געווארען. עס איז נאר בלויז בעשלאסען געווארען, אז דעפ. גרינבוים זאל ארויסטרעטען אין דער בודזשעט-דעבאטע מיט א רעדע, אין וועלכער ער וועט אנווייזען, אז די יודישע בעפעלקערונג איז אונצופרידען פון בודזשעט און פון דער איצטיגער רעגירונג.

ד״ר רייך און זיינע אנהענגער זענען נישט אנוועזענד געוועזען אויף דער זיצונג.

אין „קאלא״ הערשט דעריבער א טענדענץ צו רעווידירען דעם בעשלוס וועגען דער פרעסע-פראגע.

די אימיגראציע-בעגרענצונגען אין אויסטראליען און די יודישע איינוואנדערונג.

מעלבורן, (יט״א) צוליב די אימי-גראציע-בעגרענצונגען אין אויסטראליען, וואס זענען לעצטענס שטארק פערשארפט געווארען, איז די צאהל יודישע איינ-וואנדערער בעדייטענד געפאלען. אין משך פון חודש אקטאבער און נאוועמ-בער זענען צוגעקומען קיין אויסטראליען נישט מעהר ווי 38 יודישע אימיג-ראנטען, וועלכע האבען זיך מעהרסטענס בעזעצט אין מעלבורן און סידניי.

לגבי די אימיגראנטען, וועלכע קומען ארויין אין לאנד אויף אנ׳אונלעגאלען אופן ווערען אנגעווענדעט שארפע רע-פרעסיעס. לעצטענס איז איין יודישער עמיגראנט, וועלכער האט נישט געהאט די נויטיגע דאקומענטען, געצוואונגען געווארען צ׳דיקצופאהרען קיין פארט סאיד, פון וואנען ער איז געקימען.

א יודישער קונסט-מעצענאס בעשטימט א הויכען פריז פאר קונסט-ווערק.

פיטסבורג, (י.ט.א.) דער בעקאנ-טער יודישער אינדוסטריעלער און קונסט-מעצענאס אלבערט לעהמאן האט בע-שטימט א נייעם יעהרליכען פריז פאר׳ן בעסטען בילד אויף דער אויסשטעלונג פון קארנעדזשי אינסטיטוט אין משך פון די נאכסטע 5 יאהר. דער פריז בע-טרעפט 2.000 דאלאר, חוץ דעם פער-פליכטעט זיך לעהמאן אפצוקויפען יעדען יאהר דאס ווערק, וואס וועט אויסגע-וועהלט ווערען דורכ׳ן יורי, פאר 10.000 דאלאר.

די קונסט-ווערק קענען צוגעשיקט ווע-רען צום קאנקורס אונאפהענגיג דערפון, צי עס איז שוין אויסגעשטעלט געווארען אין אנ׳אנדער ארט.

בני-ברית בעשטימט עפענען א ביבליאטעק אין העברעאישען אוניווערזיטעט.

סינסינעטי, (י.ט.א.) אויף דער יעהרליכער זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פון ארדען בני-ברית איז בעשלאסען געווארען בעשטימען א סומע פון 5060 דאלאר פאר א ביבליאטעק, וואס זאל אין נאמען פון בני-ברית געעפענט ווע-רען ביים העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים.

די זיצונג האט אויך בעשלאסען צו עפענען דעם בית-המדרש למורים אין ירושלים. עס איז בעשלאסען געווארען צונויפצורופען די קומענדע קאנפערענץ פון דער בני-ברית-ארגאניזאציע אין 1930 אין סינסינעטי. אויף דער דאזיגער קאנ-פערענץ וועלען אנוועזענד זיין דעלעגא-טען פון אלע שטאטען אין אמעריקא און אויך פון ענגלאנד, דייטשלאנד, עסטרייך, שווייץ, האלאנד, פוילען, דע-נעמארק, טשעכאסלאוואקיען, יוגאסלא-וויען, רומעניען, בולגאריען, גריכענלאנד, טערקיי, סיריען, עגיפטען, ארץ-ישראל און כינע.

KASA KUPIECKO-KREDYTOWA
Spółdzielnia z odpowiedzialnością ograniczoną
w Łodzi, ulica Zawadzka № 11
מאכט בעקאנט, אז היינט, דאנערשטאג, ד. 31. יאנואר, 7 אזייגער אוו. קומט פאר אין לאקאל פון דער באנק אנ׳אויסערגעוועהנליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג; 1) ענדערען די פאראגראפען 1, 2 און 18 פון די סטאטוטען; 2) העכערען דעם בודזשעט פאר 1929; 3) בענוצען דאס איינ-שרייב-געלד אויף קאסטען פון איינריכטונג. אלע מיטגלידער ווערען געבעטען פינקטליך צו ערשיינען
דער ראט און פערוואלטונג

צוויי וואוינונגע
צו צוויי צימערן און קיך מיט בעקוועמליכקייטען פון זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט״.
521

דערמארגענ׳דיגער
פרייטאג-נומער
— פון —
„לאדזער טאגעבלאט״
וועט ערשיינען אין א גרעסערן פארמאט און ברענגען א גאנצע ריי ארטיקלען און פעליעטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער
אנאנסען ווערען אנגענומען היינט א גאנצען טאג.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 26-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט- ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזע נעמט אבעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
ן פון 8—10, 12 - 2 און 4 -8 אווענד.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. A. Mazur
ספעציעל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק ווי אויך שטום און שפראך-פעהלער
האט זיך איבערגעצויגען אויף
הענטשיא 65
איינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46) טעל. 66-01

אבאנירט די „לאדזער טאגעבלאט״

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גדאנסקא 28, טעל. 41-46
ספעציאליסט פון ביינער און געלענקע-קראנקהייטען
:—: פערקרימונגען פון פלייצעס און גלידער. :—:
אייגענע פרצאזניע
פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: ווי ווקלאדקעס נעגען פלאטסוס, קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסע-טען א. ז. וו. נעמט אן פון 5—7

Dr. Niewiażski
האט זיך איבערגעצויגען
אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד.
ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

פריוואטע טאנץ שולע
פון די נייסטע **טענץ**
דיפל. לעהרער י. וויינטרויב
נעמט אן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאמפלעטען יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אוו
קיליגסקיעגא 44
2 טער הויף פארטער
די לעקציעס קומען פאר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון **י. וויינטרויב**
בעמ. אסיסטענט — רוטינירטער טענצער זשאן-קינג.

Dr. P. Klinger
ספעצ.-ארצט פאר הויט, ווענערישע און האר קראנקהייטען
היילט מיט קווארץ-לאמפען
אנדזשעיא Andrzeja 2 טעל. 32-28
נעמט אן פון 6 ביז 8 אווענד, זונטאג און פייערטאג פון 10 ביז 12, פאר פרויען בעזונדערע ווארטע-צימער, פון 1 ביז 2 אין לעכשניצע (פיעטריקאווער 62).

לאדזער
פרייוויליגע פייערלעשער
מארגען פרייטאג ד. 1 פעברואר ה. י. קומט פאר אין די דריי הערליכע זאלען אויף שענקעוויטשא 54
א גרויסער מאסקאראד „א נאכט אויף דער ריוועריע״
איינטריט 10 זל. ◓ עס וועלען שפילען 3 ארקעסטערס. ◓ א סך סורפריזען. ◓ פרעכטיגע דעקאראציעס פון די זאלען פארקעט. — גלאז דאנסינג. — רייכער בופעט און וואריעמע קיך אויפ׳ן ארט.

אויף די שוועל פון א מלוכה-איבערקעריניש אין ליטא

ליטווישע פאָלקען בונטעווען זיך געגען וואָלדעמאַראַס'ן

טראָצקי מיט זיין פאַמיליע ווערט ארויסגעטריבען פון רוסלאַנד

ראַנציג (ספּ.) פון קובנא קומען אָן יעצט [illegible] ידיעות וועגען [illegible] פון [illegible] פון [illegible] פלעראַווזיוס [illegible] א צווייטע, פלעראַ-וויזיוס'ן און וואָלדעמאַראַס'ן [illegible] פון לאַנג נישט קיין שלום. [illegible] פינאַנץ-מיניסטער און אַלע [illegible] אויסערליכער [illegible] לויזוס, וואָלדעמאַראַס האָט דעם שטאָב פון [illegible] מיט א [illegible], וואָס האָבען איהם [illegible] צוגעשטעלט. זיי האָבען [illegible] פלעראַוויזיוס [illegible] פון דער פּראָ[illegible]. וואָס וועגען אויסשפּאַרן [illegible] פון אויסגעגעבענע רעזשוס. וואָלדע[illegible] האָט [illegible] צו [illegible] אַ [illegible] און [illegible] [illegible] צו [illegible] פון דער אַרמעע.

וואָלדעמאַראַס'ס מורא איז מאַקי נישט געווען [illegible]. פלעראַוויזיוס האָט אייגענטליך אָנגעגרייטע אַקציע צו א מלוכה-איבערקעריניש. א גרויסע צאָהל נאַרנויזאַנען האָבען נאָר [illegible] א סיגנאַל צום אויפשטאַנד, דעם 9 פעברואַר האָט געזאָלט אויסברעכען די רעוואָלוציע. וועלכע האָט געזאָלט זיין ענליך צו דער איבערקעהרע-רעגויש פון יאָהר 1926, וואָס רעזולטאַט פון פלעראַוויזיוס האָט דורכגעפיהרט מיט אייניגע פולקען, אַרעסטירענדיג דעם דעמאָלטיגען פּרעזידענט גרוניוס און איבערגעבענדיג די מאַכט מאַקי זיין היינטיגען שונא וואָלדעמאַראַס'ן.

קאַוונאַ (ספּ.) אין די אָפּאָזיציאָנעלע קרייזען האָט זיך פערשפּרייט א סענסאַציאָנעלער קלאַנג, אַז דער דייטשער באָטשאַפטער אין קאָוונא האָט פיל מיטגעהאָלפען צו ענטדעקען פלעליאַ-וויציוס'עס פלענער געגען וואָלדעמאַראַס'ן. די אַגענטען פון דער דייטשער באָטשאַפט האָבען איהם שוין לאַנג געהאַט אויפ'ן אויג.

קעניגסבערג (ספּ.) פון פערשידענע שטעט און ליטא קומען אָן פערוויילע ידיעות, אַז אין ליטווישע מיליטער וואַקסט זעהר שטאַרק די אויפרעגונג געגען וואָלדעמאַראַס'ן, דער גאַנצער גאַרניזאָן פון מעמעל איז אויף דער זייט פון פלעליאַוויציוס'ן. איבעראַל הערשט די איבערצייגונג, אַז א ליאַרע מינוט וועט אויסברעכען אַן אָפענער בונט פון מיליטער געגען דעם אוצטוי-נען דיקטאַטאָר.

טראָצקי ווערט ארויסגעטריבען פון רוסלאַנד

בערלין (ספּ.) די קאָמוניסטישע „ראָטע פאָהנע" מעלדעט, אַז ווי זי דער-וויסט זיך וועט טראָצקי אין די נאָהענ-סטע טעג ארויסגעשיקט ווערען פון רוסלאַנד. טראָצקי וועט זיך קענען אויס-וועהלען אַ ג'אָרט, וואו צו באַזעצען זיך אין אייראָפּא.

ווייטער שרייבט די „ראָטע פאָהנע" אַז די טראָצקיסטען האָבען לעצטענס ענטוויקעלט אַן ענערגישע קאָנטער-רעוואָלוציאָנערע טעטיגקייט געגען דער סאָ-וויעטען-מאַכט און וועגען דער דיקטאַטור פון פּראָלעטאַריאַט.

די טראָצקיסטען האָבען געקעמפט געגען דער אַרבייטער-רעגירונג אַלס אַזעלכע, און דערמיט האָבען זיי זיך אַפען געשטעלט אויף דער זייט פון די קלאַסען-שונאים פון פּראָלעטאַריאַט.

דאָס ארויסווייזען טראָצקי'ן פון פּראָ-לעטאַרישען רוסלאַנד איז א נויטווענ-דיגער רעוואָלוציאָנערער אַקט און ליגט אין די אינטערעסען פון דער סאָוויעט-מלוכה.

וויען. (א.ח.) אין שייכות מיט דער ידיעה פון דער בערלינער „ראָטע פאָהנע" אַז טראָצקי וועט ווערען ארויסגעשיקט פון רוסלאַנד, ערקלערט מען אין די היי-גע אָפיציעלע קאָמוניסטישע קרייזען, אַז די דערמאָנטע ידיעה שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט. טראָצקי וועט נור בע-קומען אַן ערלויבניש צו פערלאָזען רוס-לאַנד. עס איז אויך נישט אויסגעשלאָ-סען, אַז דאָס וועט נור געשעהען מיט'ן בעדינג, זיך צו בעזעצען אויף איינער פון די אינזלען פון מאַרמאַריס

פּרעזידענט הובער נעמט אויף הערמאַן בערנשטיין אין וואַשינגטאָן.

וואַשינגטאָן, (י.ט.א.) דער בע-קאַנטער יודיש-ענגלישער זשורנאַליסט הערמאַן בערנשטיין, איז אויפגענומען געוואָרען דורך פּרעזידענט הובער.

ה' בערנשטיין האָט פיל געהאָלפען אין דער וואַהל-קאַמפּאַניע לטובת הובער'ן.

—0—

די פאָרשונגען פון פּראָפ. ראָזענאַו וועגען דער גריפּ-עפּידעמיע.

באָסטאָן, (י.ט.א.) דער בעקאַנטער מעדיצין-פּראָפעסאָר און מיטגליד פון דער ארץ-ישראל עקספּערטען-קאָמיסיע ד"ר מילטאָן ראָזענאַו האָט פערענדיגט זיינע פּערזענליכע אַרבייטען וועגען דער גריפּ-עפּידעמיע, וואָס האָט זיך לעצטענס אַזוי שטאַרק פערשפּרייט אין די פעראייניגטע שטאַטען און אויף דער גאַנצער וועלט און פּראָוואָקירט פיל מענשליכע קרבנות. די פאָרשונגען פון פּראָפ. ראָזענאַו טראָגען מעהר אַ-ן עפּידעמיאָלאָגישען ווי א באַקטעריאָלאָגי-שען כאַראַקטער און ווערען מיט גרויס אינטערעס ערוואַרט אין די מעדיצינישע קרייזען.

פּראָפ. ראָזענאַו, וועלכער האָט די טעג געפייערט זיין 60-יעהריגען געבורטס-טאָג איז איינער פון די שעפער פון פאַן-אַמעריקאַנישען סאַניטאַר-קאָדעקס.

—0—

אַמעריקאַנער רעגירונג בעשטימט א נייעם קאָנסול אין ארץ-ישראל.

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) דער געוועזע-נער אַמעריקאַנער גענעראַל-קאָנסול אין עגיפּטען און סיריען פּאָל גאָבענשו איז דורך דער אַמעריקאַנער רעגירונג בע-שטימט געוואָרען אַלס קאָנסול אין ארץ-ישראל.

אין א געשפּרעך מיט א פאָרשטעהער פון דער י.ט.א. האָט דער קאָנסול גאָבענשו ערקלערט, אַז איידער ער וועט אָפּפאָה-רען צו פערנעהמען זיין אַמט אין ארץ-ישראל, וועט ער זיך אין ניו-יאָרק טרע-פען מיט א צאָהל ציוניסטישע און נישט-ציוניסטישע יודישע פיהרער און זיך בעקענען מיט זייער שטאַנדפּונקט וועגען דער יודישער טעטיגקייט אין ארץ-ישראל.

אויף דער פראַגע אויב ער גלויבט, אַז ארץ-ישראל דאַרף אויפגעבויט ווערען אַלס יודישע נאַציאָנאַלע היים, האָט דער קאָנסול גאָבענשו געענטפערט, אַז ביז ער וועט נישט זיין אין ארץ-ישראל איז איהם נישט בעקוועם צו ווייזען קיין שום מיינונג וועגען דער פראַגע, וואָס האָבען א שייכות צום אינערליכען פּאָ-ליטישען לעבען אין ארץ-ישראל. „איך גלויב אָבער אין דעם פּאַלעסטינער מאַנ-דאַט און אין אַלע פּונקטען, וואָס דער דאָזיגער מאַנדאַט פערזיכערט פאַר דער בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל", האָט ער צוגעגעבען.

הרב מאיר בערלין אַנגעקומען קיין אַמעריקא.

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) דאָ איז אָנ-געקומען דער פּרעזידענט פון „מזרחי" הרב מאיר בערלין. אין א געשפּרעך מיט דעם י.ט.א.-פאָרשטעהער, האָט הרב בער-לין ערקלערט, אַז קיינער האָט נאָך אַזוי נישט גערעדט וועגען ארץ-ישראל אַלס יודישע נאַציאָנאַלע היים, ווי דער איצטיגער נציב-העליון סער דזשאָן טשענסעלאָר. ער אינטערעסירט זיך ווירקליך, אַז ארץ-ישראל זאָל באמת אויפגעבויט ווערען. זיין ערשטער שריט צו פערקלענערן דעם צאָל איז דער בעסטער סימן, אַז ער האָט בדעת צו העלפען דער עקאָנאָמישער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל. די שטימונג אין לאַנד האָט זיך בעדייטענד פערבעסערט זינט דער נייער נציב-העליון איז אָנגעקומען אויף זיין אמט.

אויף דער פראַגע וועגען זיין מיינונג מכח דער פערברייטערטער יודישער אגענץ, האָט הרב בערלין ערקלערט, אַז „לויט ווי די געשעהעניש האָבען זיך פאַר דער לעצטער צייט ענטוויקעלט, איז די אגענטור דער איינציגער רע-טונגס-מיטעל, וואָס מען האָט געקענט ערוואַרטען".

„אָרט"-טעטיגקייט אין אויבער-שלעזיען.

קאַטאָוויץ. (יט"א) די טעג איז דאָ געעפענט געוואָרען אַן אַקציע לטובת דער געזעלשאַפט „אָרט" אין אויבער-שלעזיען. אין דער לאָזשע „בני-ברית" האָט רעפערירט וועגען דער „אָרט"-טע-טיגקייט אין מזרח-אייראָפּא דר. סיגנאַ-לאָווסקי. די יודישע קהלות אין קאַטאָ-וויץ, קעניגסהיטע, בעליץ און אַנדערע, ווי אויך די „בני-ברית-לאָזשע" האָבען צוגעזאָגט פולער אונטערשטיצונג פאַר דער אַקציע. די קאַטאָוויצער קהלה האָט צו דעם צוועק בעשטימט א קאָמיסיע פון 7 פּערזאָן.

די אַמעריקאַנער פּאַסאַזשיר-שיף „פּרעזידענט גאַרפילד" איז אויפ'ן וועג פון ניו-יאָרק קיין האַוואַנאַ ארויף אויף אַן אונטערוואַסער-פעלזען און אָנגעהויבען טרונקען. די שיף האָט פונאַנדערגעשיקט לופט-סיגנאַלען וועגען רעטונג. קיין גענויע ידיעות וועגען גורל פון די פּאַסאַזשירען און פון דער מאַנשאַפט איז נאָך נישטאָ.

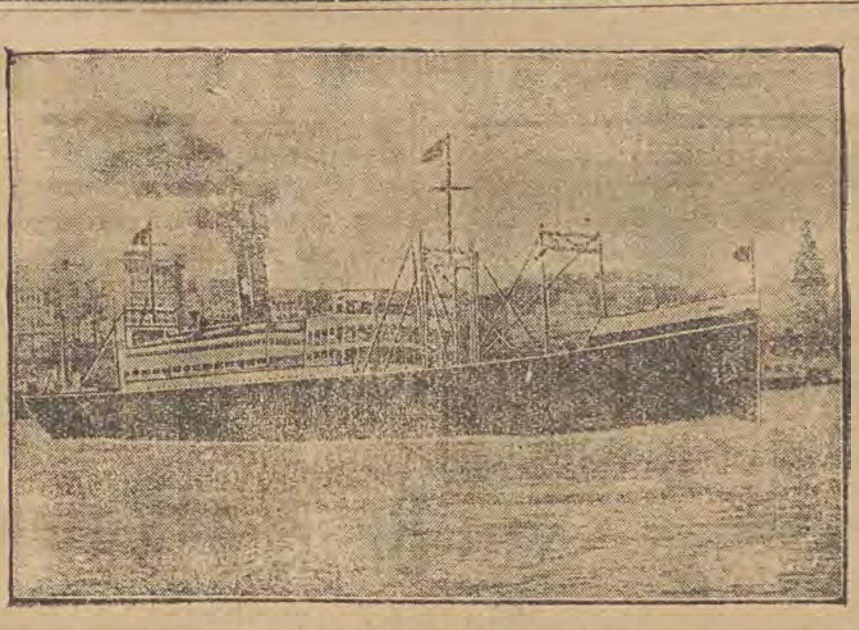

באַנקראָטירטער סוחר ווערט אַרעסטירט

(§) דעם 4 אַפּריל פון פאָריגען יאָהר האָט דאָס לאָדזשער האַנדעלס-געריכט בע-טראַכט די ביטע פון בעפולמעכטיגטען פון דער פירמע „אוניטאַס" אין קאַטאָוויץ, אָפּצוטיילונג לאָדז, וועגען ערקלערען א „אוּפּאַדלאָשטש" משה וואַרשאַווסקי'ן און אברהם מאַרמשאַק'ן שותפים פון א פאַרבערײַ אויף קילינסקי 169. דאָס געריכט האָט ערפילט די ביטע פון דער פירמע און ערקלערט די דערמאָנטע סוחרים א „אוּפּאַדלאָשטש" און בע-שלאָסען איינצוזעצען וואַרשאַווסקי'ן אין אַרעסט.

אויפ'ן סמך פון די בעמיהונגען פון די בעפולמעכטיגטע פון דער נעפּאַלע-נער פירמע די אַדוו. שווייצער און ראַ-ליק האָט דאָס געריכט ארויסגעגעבען א גלייט די געפאַלענע און בעפרייט פון אַרעסט. היות דער טערמין פון גלייט איז אָפּגעלאָפען דעם 20 פעברואַר האָט מאַרמשאַק אָפּגעגעבען א ביטע איהם דעם גלייט צו פערלענגערן. אויף ווייטערע 6 חדשים. דאָס געריכט האָט בעשלאָסען צו געבען איהם דעם גלייט אויף 3 חדשים. דאַגעגען ה' וואַרשאַו-סקי, וואָס האָט אזא ביטע נישט אָפּ-געגעבען ווערט אַרעסטירט.

א גרויסער אַרבייטער-פעראיינס-בנין

וועט אויפגעבויט ווערען אויף פּלאַץ-דאַמבראָווסקי

(§) אין לאָקאַל פון די קלאַסען-פער-איינען איז פאָרגעקומען א זיצונג פון קאָמיטעט פאַר אויסבויען א גרויסע גע-בײַדע פאַר די קלאַסען-פעראיינען און פּלאַץ דאַמבראָווסקי. עס זענען אַרומגע-רעדט געוואָרען די פראַגען, וואָס זענען פערבינדען מיט דעם דאָזיגען פּלאַן און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצוואַר-בייטען א פּראָיעקט פון דעם מעראיין פאַר בויען די געבײַדע. ערשט דאַן וועט מען מאַרקירען א צווייטע קאָנפערענץ אויך מיט די פאָרשטעהער פון מאַגיסטראַט.

פערזיכערטע אין דער קראַנקען-קאַסע

וועלען בעקומען מעדיצינען אין פּריוואַטע אַפּטייקען

(וו) די קראַנקען-קאַסע פּלאַנט איינ-צופיהרען א נײַעס, דהיינו, אַז די מע-דיצינען פון די קראַנקען-קאַסע דאָק-טוירים זאָלען ארויסגעגעבען ווערען אין פּריוואַטע אַפּטייקען. אזוי אַרום וועלען די פערזיכערטע פערשפּאָרען צו לויפען פון די עקען שטאָט אין די אַפּטייקען פון דער קראַנקען-קאַסע.

אברהם טיבערג זיך פערגליכען מיט זיינע קרעדיטאָרען

(§) ענדע 1928 איז ערקלערט געוואָ-רען א „אוּפּאַדלאָשטש" אברהם טי-בערג'ן, דעם אייגענטימער פון עלעק-טראָטעכנישען געשעפט אויף פּאָלודניאָ-וואַ 2. צו דער „אוּפּאַדלאָשטש" האָבען זיך געמעלדעט 15 קרעדיטאָרען וועמען עס איז געקומען די סומע פון 15,507 זל. א חוץ וואָס די מלוכה-קאַסע האָט זיך געמאָנט פאַר שטייערען העכער 5 טויזענד זל. דעם 10 יאַנואַר איז פאַר-געקומען א פערזאַמלונג פון טיבערג'ס קרעדיטאָרען, אויף וועלכער טיבערג האָט זיך אויסגעגליכען מיט זיינע בעלי חובות אויף אָפּצאָהלען 30 פּראָצ. צאָהלבאַר אין 6 ראַטעס. אַלע 6 חדשים א ראַטע.

נעכטען האָט די האַנדעלס-אָפּטיילונג ביים קרייז-געריכט דעם אויסגלייך בע-שטעטיגט און דערמיט צוריקגעגעבען דעם געפאַלענעם סוחר זיין סוחרישע עהרע.

—

אויסטויש פון באַנקנאָטען היינט לעצטער טערמין.

(וו) היינט פּליסט אָפּ דער לעצטער טערמין פון אויסטוישען אין באַנק-פּאָל-סקי די 10., 20., און 50. זל. פון דער ערשטער עמיסיע פון 28 פעברואַר 1924

בעשטימט 6 ראַטמענער אין דער האַנדעלס-קאַמער

ערשטע זיצונג פון דער האַנדעלס-קאַמער אין 2 וואָכען אַרום

(:) ווי מיר דערוויסען זיך, זענען דורכ'ן האַנדעלס-מיניסטער בעשטימט געוואָרען פאָלגענדע 6 ראַטמענער אין דער האַנדעלס-קאַמער און אין דער אינ-דוסטריע-סעקציע דער נעווזעזענער מי-ניסטער לודוויק טשאַמסקאַ, דער די-רעקטאָר פון דער לאָדזשער עלעקטראָוו-ניע, מיכאַל הערץ, דירעקטאָר פון דער טאָמאַשאָווער פאַבריק פון קינסטליך זייד, אינזש. אַדאָם פּראָיאַנאָווסקי די-רעקטאָר פון דער לאָדזשער טעקסטיל-שולע, אין דער האַנדעלס-סעקציע יול-יוש לעווענשטיין, דירעקטאָר פון פער-קויף פון פּאָזנאַנסקי'ס סחורות, אינזש. אָסקאַר גראָס, נאָמשעלניק פון דער אינדוסטריע-אָפּטיילונג ביי דער וואָ-יעוואָדזטווע א סוחר, אַלעקסאַנדער אול-ריך, א סוחר פון קאַליש.

היות ווי די 6 ראַטמענער זענען שוין בעשטימט, קען מען ערוואַרטען, אַז גאָר בקרוב, נישט שפּעטער ווי אין 2 וואָכען אַרום וועט צונויפגערופען ווערען די קאָנסטיטואַנערענדע זיצונג פון דער האַנדעלס-קאַמער.

—

אַרויסגעגנב'עט פון שטוב א נײַ-מאַשין

(§) נעכטען האָבען גנבים זיך אַרײַנ-געקריגען אין דער וואוינונג פון חעזאַר אַנדזשי אויף קשיווא 4 און האָבען צו-געגנב'עט א נײַ-מאַשין אין ווערט פון 1000 זל. פּאָליציי זוכט די גנבים.

מיליטערישער אויפשטאַנד אין שפּאַניען געגען דיקטאַטאָר פּרימאָ דע ריווערא

רעגירונגס-עראָפּלאַנען באָמבאַרדירען די קאַזאַרמעס פון די רעוואָלוציאָניזירטע פולקען. — מאַרש פון דער רעוואָלוציאָנערער אַרטילעריע אויף מאַדריט

פּאַריז (אַמע) פון מאַדריד מעלדעט מען, אַז טראָץ דעם וואָס פּרימאָ דע רי-ווערא האָט בעקומען די ידיעה וועגען דעם מיליטער-אויפשטאַנד אין דער שטאָט סיודאַד רעאַל, האָט ער צוגעלאָפ-טערעפען א זיצונג פון מיניסטאָרען-קאַבינעט וועגען אַנגעמען מיטלען צו דערשטיקען די רעוואָלוציע. די עראָ-פּלאַנען, וואָס פליהען איבער סיודאַד רעאַל וואַרפען אַראָפּ פּראָקלאַמאַציעס אין וועלכע די אויפשטענדיגע ווערען אויפגעפאָדערט צו לייגען דאָס געוועהר. עס איז אויך ארויסגעשיקט געוואָרען קיין סיודאַד רעאַל א גרויסע אָפּטיילונג רעגירונגס-מיליטער.

מאַדריד (ספּ.) אין די קרייזען, וואָס שטעהען נאָהענט צו דער אַרמעע, ווערט פערזיכערט, אַז דער אויפ-שטאַנד איז אויך אויסגעבראָכען און די שפּאַנישע פּאָרט-שטעט וואַלענציא און קאַרטאַגענא, וואו עס אָנגעקומען דער געוו. קאָנסערוואַטיווער פּרעמיער פון שפּאַניען סאַנטשעז גוערא, א פּער-זענליכער שונא פון'ם דיקטאַטאָר פּרימאָ דע ריווערא.

מאַדריד (ספּ.) די שטאָט סיודאַד רעאַל געפינט זיך נאָך אַלץ אין די הענד פון די אויפשטענדיגע, דער ערשטער פּולק אַרטילעריע האָט ארויסמאַרשירט פון סיודאַד רעאַל און געהט אויף מאַד-ריד.

—0—

ד. 11 פעברואַר אין פילהאַרמאָניע-זאַל
פּרעסע-רעדוטא
[illegible] דער אַפּשייד פון קאַרנאַוואַל
וואַהל פון א לאָדזער קעניגין, 4 הויף-דאַמען
רולעט—אהן צוואַנג.
צוויי אָרקעסטערס. סיורפּריזען. אַטראַקציעס

לאדזשער טאגעבלאט

ד"ר רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט.
ניסט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די אויפרעגונג געגען פעלקער-בונד

צוליב די געפלאנטע קאלענדאר-רעפארם

די דיסקוסיעס וועגען דער ענדערונג אין לוח ווילען גארנישט אויפהערען. צוערשט זענען געקומען די יודען מיט זייערע טענות אנטקעגען דער ענדערונג, דערנאך די קאטוילישען און איצט קומען צו גייהן די פערמעגער פון די אדווענטיסטען און ווייזען, אז דער ביט אין קאלענדאר וואלט בעדייט א פולשטענדיגען חורבן פאר זייער רעליגיעזען גלויבען.

ביז איצט איז אלץ נישט קלאר, פארוואס די פעלקער-ליגע האט זיך דווקא פערלייגט דערויף צו ענדערען דעם לוח. דער ארגומענט אליין, אז די ענדערונג איז צום גוטען, איז נישט גענוג. די פעלקער-ליגע איז בעקאנט מיט איהר פארזיכטיגקייט. זי פערשטעהט אליין, אז דערווייל איז זי זעהר צו שוואך אונטערצונעמען ראדיקאלע רעפארמען אויף וועלכע עס איז נויטיג און דערפאר האלט זי זיך אפ פון אלצדינג. וואס וואלט געקענט ברענגען קאמפליקאציעס און שוועריגקייטען. צוליב דעם טעם האנדעלט אפט די ליגע בונכט ווי זי וואלט גאר קיין מאכט נישט געהאט. זי ווארט, האט געדולד און טענה'ט איין מיט א געגנער דארט אפילו, וואו וועלכע עס איז שמארקע הערפיר שאפט וואלט אנגעווענדעט הערשטינערע מיטלען. דער לאזונג פון דער ליגע איז געווארען — קיינעם נישט אנצומרעטען אויף די הינער-אויגען אזוי לאנג ווי דאס לאזט זיך נאר פערמיידען.

און פארט נעמט זיך די פעלקער-ליגע צום קאלענדאר. די ליגע מוז דאך פערשטיידן, אז ענדערען דעם קאלענדאר איז גאר נישט קיין קליינינקייט. דער לוח איז דער פונדאמענט פון אונזער ציוויליזאציע און איז אזוי אלט ווי אונזער ציוויליזאציע. יעדע ענדערונג אין קאלענדאר מוז פערפירען אנדערען איינגעווארצעלטע איינגעפירטע, וואס ווילען נישט שווייגען.

דער נאציאנער ענין איז דערפאר איינגעוויקעלט אין נעדיימונג. עס לאזט זיך דאך נישט גלויבען, אז די ליגע וועט מיר-נישט-דיר-נישט ווע זיך דורכפיהרען א פארשלאג, נייעס וועלכע ס'איז פארדאן אזא גרויסע און ווייכטיגע וויכוחים ווי היינט דער לוח-ענדערונג. עפעס מוז שטעקען אין דער וואצער זאך.

פיילייכט פערזוכט די ליגע, אז די צווייטער-ליגע דאס נאר נישט די דורכצופיהרען די ענדערונג, נאר זי וויל בלויז ארויסהייבען, ווי די פאליטישע ריזיגע רעאקציע געפונען דעם צוליב דאס איז דער קיין לוח ליצייטיג פון דער ליגע, איז דער צוויק דערגרייכט געווארן.

די ליגע מוז שוין זיכער וויסען, אז דער עולם איז גאר נישט בעגייסטערט פאר דעם פערגעשלאגענעם פלאן צו ענדערען דעם לוח און די פעלקער-ליגע קאן איצט ווענדען איהר אויפמערקזאמקייט צו אנדערע ווייכטיגערע אויפגאבען.

נ. מ.

אינטערעסאנט געשפרעך מיט אלבערט איינשטיין.

ווי אזוי שטעהט זיין נייע טעאריע?

דער גרויסער יודישער גאון אלבערט איינשטיין, דער שאפער פון דער רעלאטיוויטעטס טעאריע, וועלכע האט אין זיין צייט ארויסגערופען אן איבערקצהרעניש אין דער וויסענשאפט, האלט איצט ביים שאפען א נייע טעאריע, וואס וועט ערלויענס בעשטעטיגען זיין אלטע טעאריע, אויך איבערקעהרען אונזערע בעגריפען איבער היץ און לופט.

דער קארעספאנדענט פון „ל'ענטראן" האט געמאכט א בעזוך ביים גרויסען דענקער און גיט איבער זעהר אינטערעסאנטע פרטים.

פראפעסאר איינשטיין האט שוין זיין נייע טעאריע איבערגעגעבען צו בעארבייטען אין דער פרייסישער וויסענשאפט אקאדעמיע.

איבער 150 זשורנאליסטען האבען געווארט ביי דער טיר פון איינשטיין'ען. דער קארעספאנדענט האט אבער טעלעפאניש מיט דער ליבענסווירדיגקייט פון איינשטיינ'ס פרוי בעקומען אן ערלויבניש צו זעהען דעם גרויסען דענקער. צעהן יאהר האט איינשטיין געארבייט אויף דער נייער טעאריע און האט אנגעשריבען וועגען דער טעאריע 6 קליינע זייטעלעך געשריבען אויף דער מאשינקע. איינשטיין אליין זאגט, אז א פערטעל זייט איז איבעריג, די טעאריע האט מעהר נישט געדארפט פערנעמען 5 מיט דריי פערטעל זייטלעך, נאר אום צו פערקירצען דאס פערטעל זייטעל וואלט ער געמוזט ארבייטען נאך א האלב יאהר צייט.

איינשטיין האט ערקלערט דעם קארעספאנדענט, אז דער בעגריף איבער אטאם איז נישט קיין ריכטיגער. קיין טעאריע, ערקלערט איינשטיין, איז נישט קיין אייביגע אויך מיין טעאריע איז נאך נישט קיין אבסאלוטע, זי איז נאר א וועג צו דעם אמת.

די טיר פון איינשטיינ'ס קאבינעט איז אן אייזערנע, כדי דער טומעל זאל איהם נישט שטערען.

די נייע געזעץ וועגען יודישע רעליגיע אין יוגאסלאוויע.

בעלגראד. (יט"א) צווישען די נייע געזעצען, וואס די יוגאסלאווישע רעגירונג וועט אינגיכען פערעפענטליכען, געפינט זיך אויך א געזעץ וועגען יודישער רעליגיע. די טעג האבען פארשטעהער פון יוגאסלאווישען יודענטום איבערגעגעבען דעם קולטוס-מיניסטער א געזעץ-פראיעקט וועגען דער יודישער אמונה, בעארבייט לויט'ן יודישען שטאנדפונקט. דאס נייע געזעץ זאל פעראייניהייטליכען די פערשידענע געזעצען וועגען יודישער אמונה, וואס פערעפליכטען אין די בעזונדערע פראווינצען פון דער מאנארכיע. דער קולטוס-מיניסטער האט צוגעזאגט צו ברענגען אין איינקלאנג דעם יודישען געזעץ-פראיעקט מיט'ן פראיעקט, וואס איז אויסגעארבייט געווארען דורך דער רעגירונגס-קאמיסיע.

מען מעג אויסשליסען יודען פון קלובען

אזוי בעשליסט דער העכסטע אמעריקאנער געריכט.

נ י ו - י א ר ק. (י.ט.א.) אינ'ם העכסטען געריכט אין מילוואקי וויסק, איז בעטראכט געווארען א העכסט-אינטערעסאנטער פראצעס, וואס דער וויכטיגער יודישער איינוואוינער מאקס פאלאטשיק האט פערפיהרט געגען דעם „מיטשיוואקי גאלף קלוב". די לייטונג פון דעם דערמאנטען קלוב האט לעצטען זומער שריפטליך פארגעלעגט 8 יודישע מיטגלידער פון קלוב זיי זאלען ארויסטרעטען פון קלוב. קיין שום אורזאכען. פארוואס די יודישע מיטגלידער דארפען ארויסטרעטען פון קלוב זענען אין דער מיטטיילונג נישט אנגעגעבען געווארען. עס איז אבער פאר קיינעם נישט געווען קיין סוד, אז אין דער לייטונג פון קלוב הערשען אנטיסעמיטישע טענדענצען און זיי ווילען פטור ווערען פון די דרייסיג יודישע מיטגלידער פון קלוב.

ווען די געשיכטע איז געווארען בעקאנט צווישען די יודישע מיטגלידער האבען אלס אויסדרוק פון פראטעסט, גלייך ארויסגעטרעטען פון קלוב. איינינע פון זיי האבען אפילו פערקלאגט די פערוואלטער פון קלוב פאר דעם געריכט דער ערשטער פראצעס, וואס איז בעטראכט געווארען איז געווען פון ה' פאלאטשיק.

דאס געריכט האט ארויסגעגעבען אן אורטייל אין וועלכען עס ווערט געזאגט, אז „ווען א געזעלשאפט שליסט אויס יודען פון איהר מיטגלידערשאפט בלויז דערפאר, וואס זיי זענען יודען, איז עס אבער א געזעלשאפטליכער טעות, אבער אזא האנדלונג איז נישט אומגעזעצליך". דער ריכטער האט דערביי אונטערגעשטראכען, אז דאס געריכט אנערקענט, דאס דער אינהאלט פון דער מיטטיילונג איז געווען א נארישער, יעדער יודישער מיטגליד האט אבער געהאט די ברירה זיך צו ענטזאגען פון דער רעזיגנאציע, דעריבער האט דער אנקלאגער נישט קיין שום גרונד פאר זיין אנקלאגע.

דער ריזיגער פראצעס געגען די יודישע עופות-הענדלער אין ניו-יארק.

נ י ו - י א ר ק. (י. ט. א.) דער פאדעראל ריכטער האלט שוין ביים פערענדיגען די אויספארשונג געגען די יודישער כשר עופות-הענדלער, וועלכע ווערען אנגעקלאגט פאר ברעכען דעם אנטי-טרוסט-געזעץ און בעקעמפען מיט געוואלד מיטלען זייערע קאנקורענטען. 91 יודישע עופות-הענדלער וועלען צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט. די כשר עופות-הענדלער ווערען בעשולדיגט, ווי מיר האבען שוין זיינער צייט מיטגעטיילט, אין בעקעמפען מיט בומבע אטענטאטען, געדונגענע צנפאלער אין א. וו. אלע עופות-הענדלער וואס האבען נישט געהערט צום כשר-עופות-הענדלער טרוסט און האבען געפרובט ברעכען זיין מאנאפאל אויפ'ן כשר עופות-מארק. לויט ווי עס ווערט בערעכענט, האט דער טרוסט קאנטראלירט דעם גאנצען האנדעל מיט כשרע עופות אין 20 שטאטען. וואס נעמט ארום אנ'אומזאץ פון 50 מיליאן דאלאר יעהרליך.

צום פראצעס ווערען ארויסגערופען העכער 150 עדות. די בעשולדיגטע דראהט א שטראף ביז 3 יאהר תפיסה און 15.000 דאלאר געלד-שטראף יעדערען.

קאנקורס פון די 2 שענסטע פרויען אין אמעריקא.

נ י ו - י א ר ק. (י.ט.א.) דער נאציאנאל יודישער ארבייטער-פערבאנד אין ניו-יארק האט אין פערשטענדיגונג מיט דער ניו-יארקער צייטונג „דער טאג", פערעפענטליכט א קאנקורס פון די 2 שענסטע יודישע פרויען אין אמעריקא.

ביידע קעניגינען וועלען בעקומען פרייע עקסקורסיעס קיין ארץ-ישראל. אין אפריל ה. י. וועט פארקומען דער באל, אויף וועלכען 12 ריכטער וועלען בעשטימען, וועמען די פריזען דארפען אנערקענט ווערען.

צו אייראפעאיש /

אייגדרוקען און בעגעגענישען אויף מיין רייזע אין אייראפע. / — פון — ד"ר א. קאראלניק

.2

דער דאשעק פון פאלק ישראל.

מיין פריינד שמריהו לעווין האט א ווערטעל: „מיר זענען א קליין פאלק, אבער..." מילא, איך בין מוחל דעם „אבער". זאל זיך יעדער איהם אויספיהלען ווי ער וויל, נאך זיין געשמאק. אבער אז מיר זענען א „קליין פאלק", דאס איז נישט קיין שום ספק. דאכט זיך, אויבען-אויף, א הויפש ביסעל יודען. מיר שוטען מיט מיליאנען. פופצעהן מיליאן, זיבעצעהן מיליאן, און איך קען אזעלכע פעסימיסטען, וואס זאגען אינגאנצען מסופק, צי עס זענען פאראן בכלל גאה אנדערע מענשען אויף דער וועלט, א חוץ יודען. איינער פון אמאליגען „היינט", א הויפט-מיטארבייטער, אדער „רעדאקטאר", פון דעם „בערלינער טאגעבלאט", פלעגט זאגען: „וואס, דער אונד דער איז קיין יוד? אונמעגליך! אלע זיינד יודען! ביסמארק, געהטע, דער פארטייער פון „ברוסטאל" — אלע יודען. אפילו די מאלפע אין דעם זאלאגישען גארטען — אויך א יוד".

אבער גרויס, ווי אונזער צאהל איז, אזוי קליין איז די צופער פון די „עסקנים", פון די, וואס טראגען אויף זיך דעם יאך פון דעם ליבען פאלק ישראל. אויב איך האב נישט קיין טעות, זענען עס איננאנצען, איבער דער גאנצער וועלט, פון הונדערט ביז צוויי הונדערט מענשען. זיי פאהרען עם צו אלע קאנגרעסען, בעזוכען אלע אסיפות, מאכען אלע רעזאלוציעס, פיהרען די גאנצע פאליטיק; מיט איין ווארט, אהן זיי וואלט נאר קיין יארין נישט געווען. און אפט ווייזט זיך מיר אויס, עס איז באמת נאר א דאשעק-פראגע. איהר קענט דאך די בערימטע מעשה „א הוטעל מיט צוויי דאשקעס".

אט זענען מיר די טעג געזעסען, און דווקא א גאנצע נאכט, און א חדר, אדער זאל, און בערלין, אויף „מאנעקע שטראסע" 10, און האבען געהייסען: אקציאנס-קאמיטעט... א גאנצע נאכט גערעדט, דיסקוטירט, רעזאלוציאנירט. אכט א זייגער אינדערפריה, הייזעריג, שלעפעריג, מיד, אויסגעשעפט — פארטיג!

פארטיג! ניין, נישט ביי מאטיע'ן! נישט און דעם דינסט פונדיין ליבען נאמען. פערקעהרט, אין א פאר שעה ארום, אויבערגעדרעהט דאס הוטעל, דעם צווייטען דאשעק, און מיר זענען שוין, לכל הפחות א טייל פון אונז, ווידער אין דעם איינגענעם הויז, בלויז אין אנ'אנדער צימער, מיר זיצען שוין ווידער, נאר דאס מאל הייסען מיר שוין נישט „אקציאנס-קאמיטעט". נאר „פרעזידיום פון דער קאנפערענץ פאר נאציאנאלע מינדערהייטס-רעכט", אדער ווי זיי זאגען אזוי געשמאק און לאטייניש: „קאמיטעט פאר נאציאנאלע מעוטים".

די איינענע מענשען, די אלט-בעקאנטע פנים'ער — סאקאלאוו, גרינבוים, קלעע פון בערלין, גוראק פון רינע, איך פון ניו-יארק, און מאצקין פון אומעטום. עס פעהלען נאר א פאר, אבער עס מאכט נישט אויס. זייערע נעמען שטעהען אויף דעם פאפיר. עס ווארטען אויף זיי לעדיגע בענקלעך. און וואס זיי וואלטען דא געזאגט, ווייסען מיר דאך ביי-ווייטן. ד"ר רייך וואלט זיך געקריגט מיט יצחק גרינבוים'ען, אנ'אנדערער וואלט זיך געוועקעלט מיט א דריטען. מיר ווייסען שוין אלצדינג פאראויס. אפילו די רעדעס וואלטען געקאנט דיקטירט ווערען, אזוי צו זאגען, אויטאמאטיש.

דער איינציגער, וואס זיצט נישט אומעטיג, איז שמעון דובנאוו, דער היסטאריקער. איז דאס אויך אנ-אויסנאהם.

געכטען האבען מיר פערזארגט „ישראל סבא" מיט א לאנד און א היים — היינט פערזארגען מיר ר'ישראל'ען אדער ריכטיגער, די ישראל'ס פון מזרח-אייראפא מיט מיעאוטים-רעכט. שפראך — פאליטישע אויטאנאמיע. שולען. רעכט און נאך און נאך. לאנד נאך לאנד דורכגענומען, מען איז בודק יעדען געאגראפישען שפעלטעל. פוילען, רומעניען, טשעכאסלאוואקיען — ווארט אויס א מינוט — דארף נוט בוגאריען, אדער אלבאניען קיין מינאריטעטען-שוץ? אלבאניען-אלבאניען! זענען דארט דא יודען? על פי שכל וואלטען זיי בעדארפט זיין. א לאנד אהן יודען — און אהן א יודען-פראגע — איז גלאט קיין לאנד נישט. אבער אויב עס זענען דא יודען, וואס פערלאנגען זיי, אדער וואס וואלטען זיי בעדארפט פערלאנגען?

און אזוי זיצט מען און מ'שמיעסט און מ'חכמה'ט זיך, כ'לעבען, וואסערע וואונדערבארע ווערטער און מעשה'לעך קאן דערציילען סאקאלאוו, ווען ער איז אין שטימונג! — און אך אלע שעהנע פלענער, הויכפאליטישע דיסקוסיעס — קומט מען צום „פסוק". און דאס הייסט: געלד! ווי זאל מען דאס אלץ דורכפיהרען, וואס מען האט בעשלאסען? עס דארף דאך קאסטען א מאיאנטעק — אפשר פינף הונדערט דאלער! און וואו נעמט מען זיי?

און עס זעצען זיך ווידער צונויף די בעסטע דאשקעס פון ישראל אין האלטען אנ'עצה: וואו קריגט מען ערגעץ א פאר דאלאר! פאלט איינעם איין א נייער, אנ'אריגינעלער געדאנק: „איך האב א פלאן, איך האב אנ'אידעע". „נו"? — (פערשטעהט זיך, אזוי פשוט איז דאס נישט — ווי איך דערצעהל — מען פערשרייבט זיך צום ווארט, מען ווארט ביז דער פריהערער רעדנער ווערט פארטיג און דאס מיינט געדולד!) „נו, וואס איז די אידעע?" — „אמעריקא"! „אמעריקא"? דאס הייסט, אז אמעריקא זאל געבען פינף הונדערט דאלאר פאר דער ארבייט פון דער מינאריטעטען-קאנפערענץ? עס — דאס איז א פוסטער חלום! אזוי פיל געלד האט נאר גאנץ אמעריקא נישט. א סימן — פאראיאהרען האט אמעריקא צוגעזאגט פופצעהן טויזענד דאלאר פאר דער ארבייט, עס איז געווען אין צירוך ביי דער קאנפערענץ פאר יודישע מינאריטעטען-רעכט — און עד-היום — קיין פרוטה נישט געשיקט. ד. ה. נישט אמעריקא ממש, אבער ד"ר סטיפען וויז, און די אמעריקאנישע דעלעגאציע פון דעם „אמעריקאנישער יודישער קאנגרעס".

ווי איהר זעהט, די ערד איז קיילעכדיג, און מיר זענען גליקליך געקומען צום פונקט — סטיפען וויז, שוין נים מעהר דער ציוניסט און ענגלאנד-מאכער, נאר דער מלאך הגואל פון די יודישע רעכט און אייראפע. יעדער היטער פון ווערסאלער טראקטאט.

צוגעזאגט — און פערגעסען, צוריקגעפאהרען פון דעם שעהנעם ניו-יארק אין אונגאנצען איבערגעלאזט אויף הפקר דאס פאלק ישראל.

און מיר, אלע דאשעקעס, רוקען זיך צונויף און פרעגען זיך: איז מעגליך סטיפען ווייז דאס אמעריקאנישע יודענטום? איז ער דער „פוסק אחרון"? דער איינציגער קוואל פון לעבען? ער איז דאך אויך נישט מעהר ווי אנ'אמעריקאנישער דאשעק. לאמיר זאגען א גרויסער דאשעק, א גאנצער טראסט פון דאשקעס. קאנגרעס, ציוניזם, אמעריקאנישער ליבעראליזם, פרייע סינאגאגע, קאמף קעגען דער „איידזשענסי", פארטיי-פאליטיק פאר די דעמאקראטען, אינסטיטוט פאר יודישער רעליגיע, דערצו נאך חתונות, הספדים — מיין גאט, האט זיך דאס גאנצע פאלק אנגעזעצט אויף איין מענשען?

אמת, מיר ווייסען עס, ער נעמט עס נישט זעהר שווער. סוף-כל-סוף קומט ער אומעטום אפ מיט א רעדע. אבער אזוי פיל רעדען — און אזוי פיל קלאפען אין טיש — אומעטום צו זאגען, אויף אלע חתונות טאנצען — זאראטוסטרא, דער איבערמענש, וואלט עס אויך נישט בעוויזען. ער וואלט שוין לאנג אנטלאפען פון די בערג, צו זיינע חברים, דעם שלאנג און דעם אדלער.

די קאנפערענץ איז דאך א יודישע, פון לויטער רחמנים בני רחמנים—עס רייסט אונז באמת דאס הארץ אויף ד"ר ווייז, דעם שווער בעלאדענעם—און מיר בעשליסען — נרינגער צו מאכען זיין משא — אראפנעמען פון זיינע פלייצעס איין יאך...

—0—

ווי איהר גייט אריבער די גאס,

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט פליימען אנ'אייביגער קאליקע, אדער גאר נספינען דעם טויט!

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

די פעראייניגטע שטאטען פון אייראפא

ווערען פערווירקליכט א דאנק די וואהלען פון דער... שענסטער פרוי.

„מיס אייראפא" וועט אויסגעקליבען ווערען דעם 7-טען פעברואר אין פאריז.— ווער איז „מיס פאלאניא"? — ווי אזוי האט מען אין די פערשידענע אייראפעאישע לענדער אדורכגעפיהרט די וואהלען פון דער שענסטער פרוי.

די פעראייניגטע שטאטען פון אייראפא, וועגען וועלכע עס האט נאך געחלומ'ט מיט 70 יאהר צוריק וויקטאר הוגא און וועגען וואס עס ווערט איצט געפיהרט א ברייטע קאמפאניע מצד'ן „פאן-אייראפא" קאמיטעט, וועט אפשר בקרוב פערווירקליכט ווערען אויף א גאנץ אויסטערלישען אופן דורך... דעם שעהנעם געשלעכט. דער נייער אייראפעאישער „פעלקער-בונד", וועלכער וועט זיך צונויפקומען דעם 7. פעברואר אין פאריז, וועט האבען פאר זיך איין אויפגאבע: אויסצוקלייבען די... שענסטע פרוי פון אייראפא און דאס זאל ברענגען די ישועה...

אמעריקא, ווי בעוואוסט שטאלצירט נישט נאר מיט איהרע קאפיטאלען, נאר אויך מיט איהרע שעהנע פרויען. די אמעריקאנער ווילען צונעמען פאר זיך אלץ: די מאה, די דעה און אפילו די שעהנקייט. יאהר-יעהרליך ארדנען איין די אמעריקאנער שעהנהייטס-קאנקורסען און די שענסטע פרוי בעקומט דעם טיטול „מיס אמעריקאן", פאר א יאהרען איז די חוצפה פון די אמעריקאנער שוין דערגאנגען אזוי ווייט, אז זיי האבען בעשלאסען צו טיטולירען די שענסטע אמעריקאנערין אלס „מיס וואָרלד", ד. ה. די שענסטע פרוי פון דער וועלט.

די דאזיגע חוצפה האט אייראפא מעהר נישט געקענט פערטראגען, און איבערדעם מאכן האבען די אייראפעאישע מלוכות בעשלאסען אויסצוקלייבען היי-יאהר א „מיס אייראפא". די דאזיגע שענסטע פרוי פון אייראפא וועט פאהרען קיין אמעריקא, און דארט וועט זי זיך פערמעסטען מיט איר שענקייט מיט דער „מיס אמעריקא". צוליב דעם מאכן קומען פאר און כמעט אלע אייראפעאישע מלוכות וואהלען פון דער שענסטע דפרוי פון יעדעל אנד.

אין פוילען איז אלס „מיס פאלאניא" אויסגעקליבען געווארען די 20-יעהריגע וולאדיסלאווא קאסטאק, א ביוראליסטען אין דער ווארשאווער שטאטישער שפאר-קאסע, פרל. קאסטאק פערדינט 2 הונדערט זל. א חודש און זי איז מפרנס איהר אלטע מוטער, מיט וועלכער זי וואוינט אין א קליין שטיבעל.. אזוי איז אין יעדען לאנד אויסגעקליבען געווארען אזא „מיס".

אין בודאפעסט איז בעת וואהלען פון „מיס אונגארן" געקומען צו גאנץ שטורמישע סצענעס, צוויי קאנדידאטקעס האבען געפיהרט צווישען זיך א פערביטערטען קאמף. אין אונגארן איז געווען א מאנגאלישער טיפ. א גאנץ טונקעלע ברוינע הויט, פעך-שווארצע האר און טיפע טונקעלע אויגען, די צווייטע שטאמט פון מערב-אונגארן, א בלאנדינקע, עלאסטישע מיט לאנגע, שעהנע הענד. אויסגעקליבען איז טאקי געווארען די לעצטע.

א גאנץ אנדערע שעהנהייט איז אויסגעקליבען געווארען אין רומעניען. אלס „מיס רומעניען" איז אויסגעקליבען געווארען די 24-יעהריגע דיקע מאניארא קארעסקא, וועלכע איז אזוי אפגעבערענט פון דער זון, אז מ'האט איהר א נאמען געגעבען „די רומענישע זשאזעפין בא-קער".

ענגלאנד, דייטשלאנד און עסטרייך האבען שוין אויסגעקליבען זייערע שענסטע פרויען און פאריז וועלען פארקומען די וואהלען דעם 7. פעברואר. דעם 4. פעברואר וועלען אלע שעהנהייטען פון אייראפא קומען קיין פאריז און דעם 7 פעברואר וועט אויסגעקליבען ווערען די „מיס אייראפא". כדי דער אויסוואהל זאל זיין אנ'אביעקטיווער און די מיטגלידער פון זשורי זאלען נישט אורטיילען איינזייטיג, וועט דאס זשורי בעשטעהן פון פארשטעהער פון אלע פעלקער, וואס זייערע שעהנהייטען בעטייליגען זיך אין דעם אויסקלייבען די „מיס אייראפא".

דעם 7. פעברואר וועט בכן זיין א ווייכטיגע דאטע פאר אייראפא. די אידעע פון „פאן אייראפא" ווערט אויף איין געביט פערווירקליכט. אויב עס זאל נאך די „מיס אייראפא" געלונגען צו בעזיגען די „מיס אמעריקאן" וועט דאס זיין נאך דער מלחמה דער ערשטער זיג פון אייראפא איבער די פעראייניגטע שטאטען.

לאדזער כראניק.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: א. מאניעוויטש, פאביאניצער 50; לאנדזשינסקי, פעטריקאווער 164; סאלאוויטש, פושעיאר 19; רעמביעלינסקי, אנדזשעיא 26; זונדעלעוויטש, פעטר. פצווער 25; סאספערקעוויטש, זגערזשער 54; טראראווסקא, פושעשנער 56.

באהנען פיריפעטיגען זיך ווייטער

(וו) ניכטען זיינען די צוגען קיין לאדז ווייטער געקומען מיט א פערשפע-טיגונג צוליב די שנייען. דער קראקא-ווער צוג האט זיך פערשפעטיגט מיט 80 מינוט. דער צוג פון קאטאוויץ מיט א שעה צייט א. א. וו.

ארויסגעבער שבורים און שלעפער

(:) די אדמיניסטראציע-מאכט האט גרעה צו שאפען אין לאדז א ספעציעלען ארעסט פאר די, וואס היטען נישט אפ די אדמיניסטראטיווע פארש-יפטען, (ווי שכורים, שלעגער, בעטלער און שלעפער).

סענסאציאנעלע תביעות פון הויז-בעזיצער אויף שטאטישען בארען

האלער'ס פלאץ, פאניאטאווסקי-פארק, פלאץ נעבען דער קאלישער באהן און פיל אנדערע זאלען זיין פריוואטער בארען

פראצעס פון צעהנדליגער הויז-ווירטען געגען מאגיסטראט

(:) ווי בעקאנט האט לאדז ווייניג שטאטישען בארען. דאס האט מען מעהרערע מאל געהערט פון די שטאט-מאטעס אויף די זיצונגען פון שטאט-ראט. איצט דערוויסען מיר זיך אבער פון א סענסאציאנעלע ידיעה, לויט וועלכער דער גרעסטער טייל שטאטישער בארען געהער גארנישט צו דער שטאט נאר צו פריוואט-פערזאנען.

די מעשה איז אזוי. פארינגע וואך האט דער מאגיסטראט מיט'ן צוועק פעסטצושטעלען ענדגילטיג די גרוים פון שטאטישען בארען, זיך געווענדעט מיט א שריפטליכער בוטע צו אלע הויז-בעזיצער, זיי זאלען שריפטליך בעשטעטיגען, אז זיי האבען נים קיין שום תביעות צו די גרענעצען פון שטאטישען בארען. די לאדזשער הויז-בעזיצער בעקומענדיג אזא אויפפאדערונג האבען אין גאנצען גענומען נאכזוכען זייערע אלטע אקטען און פאפירען און דא האט זיך ארויסגעשטעלט, אז א טייל לאדזער הויז-בעזיצער האבען גאר גרויסע אייגענטומס-תביעות צום בארען, וואס ווערט היינט אויף זיכער בעטראכט אלס שטאטישער.

אויף א זיצונג, וואס איז פארגעקומען אין מאגיסטראט האבען די ה"ה געמטלער און קאראל עמרע פעסטגעשטעלט, אז

האלער'ס פלאץ,

דער שטח, וואו עס געפינט זיך דער וואקזאל פון קאלישער באהן, דער ספארט-פלאץ, פאניאטאווסקי פארק, א טייל קאראלעוו, דער שטח בארען פון קאנסטאנטינער וועלדעל, וואו עס ווערט איצט געבויט די ארבייטער-קאלאניע און אויך דער שטח פון עק זאלאדניא און וואלטשאנסקא ביז אונטער פרום — אט דער גאנצער שטיק בארען איז גאר א פריוואט-אייגענטום און געהער נישט צו דער שטאט.

פערשטעהט זיך, אז די בעלי-בתים פון די פלעצער ווילען זיך אונז נישט אונטערשרייבען, אז זיי האבען קיין שום תביעות נישט צו אט דעם בארען און זיי פאדערן, פערקעהרט, אז דער מאגיסטראט זאל בעווייזען זיין רעכט אויף אט דעם בארען.

דערויף האבען אויך אלע הויז-בעזיצער פון די דערמאנטע שטחים בארען, אפגעהאלטען א זיצונג, אויף וועלכער עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז פארן יאהר 1887 איז דער דערמאנטער בארען געווען א פריוואט-אייגענטום. היות ווי א טייל פון דערמאנטען בארען איז דאן געווען פערוואקסען מיט וואלד האט די צארישע מאכט פעראארדענט, אז דער בארען זאל איבערגעגעבען ווערען דער שטאט. די בעלי-בתים האלטען אבער, אז דאס וואס די רוסישע אקופאציע-מאכט האט ביי זיי אויף א צוואנגס-אופן דעמאלט אפגענומען די פלעצער, הייסט נאך נישט, אז זיי האבען פערלוירען די אייגענטומס-רעכט.

אזוי ארום פאדערן איצט ביז 70 הויז-בעזיצער זייער אייגענטומס-רעכט אויף שטאטישע פלעצער. די פראגע איז איצט צי דער מאגיסטראט וועט נישט קענען אנווענדען לגבי די דערמאנטע פלעצער א געזעץ, לויט וועלכען דאס רעכט איז שוין פערעלטערט.

די בעלי-בתים טענה'ן אבער, אז פאר די צייט פון דער רוסישער און שפעטער דייטשער אקופאציע האבען זיי זייער רעכט נישט געקענט פאדערן, עס קען אלזא ערשט אין בעטראכט קומען דאס יאהר 1918, ד. ה. זייט פוילען האט צוריקגעווינען איהר זעלבסטשטענדיגקייט.

די דערמאנטע הויז-בעזיצער האבען געשאפען א קאמיטעט, און וועלכען עס ווענען אריין די הויז-בעזיצער: געמטלער עמרע, באלענסקי, זאקשעווסקי און בלאלאוויטש, וואס האט דעם צוועק צו ארגאניזירען די פעראינטערעסירטע פאר א געמיינזאמער אקציע.

מיר האבען פלאן איצט צו דערווארטען אויגעם פון די גרעסטע אייגענטומס-פראצעסען פון עטליכע צעהנדליגע הויז-בעזיצער געגען מאגיסטראט, וועגען צוריקגעבען זיי פלעצער, וואס טרעפען אן שווערע מיליאנען.

לאדזער יודישער קאמער-טעאטער
ארט
לייטער: מ. בראדערזאן

היינט דאנערשטאג
1 פארשטעלונג
אנהויב 9.30 אווענט
פון 5-טען (XII) פראגראם א. ג.
מאסקאראד

1) פראלאג
2) דער דייטש
3) כשוף
4) שאלות און תשובות
5) דער וואלד-גזלן
6) שרעטעלעך
7) א מויד א צימעס
8) א קרבן פון קארנאוואל
9) ווייסער מאסקאראד

טעקסטען פון שלום-עליכם, מ. בראדערזאן און י. אבטרושאנעק.
מוזיק-קאמפ.: דוד בייגעלמאן.

די לוין-אקציע אין לאדז

געענדיגט דער שטרייק אין ווייו און מאליניאק'ס פאבריק

(§) פאריגע וואך האט אויסגעבראכען א שטרייק אין דער פאבריק פון מאליניאק און ווייס אויף זאזאנייבא № 34 צוליב דעם וואס די פירמע האט אפגעזאגט אויסצוצאהלען די ארבייטער דעם היזק וואס זיי האבען געהאט אין זייערע פערדינסטען צוליב שלעכטע מאטעריאלען וואס די פירמע האט זיי געגעבען אויסצוארבייטען. נעכטען איז אין צוזאמענהאנג דערמיט פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען די פארשטעהער פון קלאסען-פעראיין מיט די פארשטעהער פון דער פירמע, אויף וועלכער עס איז געקומען צו א הסכם. אזוי ארום זענען נעכטען די ארבייטער נאך עטליכע טעג שטרייקען צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

* * *

סכסוך אין "וויערזשבאוויאנקא"

(§) אין דער פאבריק "וויערזשבאוויאנקא" אויף וויערזשבאווא 18 האט אויסגעבראכען א סכסוך צוליב דעם, וואס די פאבריקס-דירעקציע וויל צוציהען די אזוי גערופענע "פיצערס" צו נאך א ארבייט. דער כ.ד.'קיש'ער פעראיין אינטערווענירט אין דעם סכסוך און היינט קומט פאר א קאנפערענץ.

* * *

שטרייק אין דאווידאוויטש'ס פאבריק

צוליב דער זעלבער סבה האט אויסגעבראכען א סכסוך אין דאווידאוויטש'ס פאבריק, וואס האט זיך אפגעזאגט אויסצוצאהלען די ארבייטער די דיפירענץ פון די לוינען. היות ווי די פירמע וויל בשום אופן נישט נאכגעבען דויערט דער שטרייק. דער ענין ווערט דורך דעם ארבייטער-פעראיין איבערגעגעבען דעם ארבייטס-אינספעקטאר.

נייער פראיעקט פון בעלאסטען מיט שטייערן די שטאטישע בעפעלקערונג

דער אנטייל פון דער שטאט לאדז אויף דער זיצונג פון מלוכה'שען זעלבסט-פערוואלטונגס-ראט

(§) ווי מיר האבען שוין מיט עטליכע טעג צוריק מיטגעטיילט, האבען די פארשטעהער פון לאדזער מאגיסטראט גענומען אנטייל אין דער זיצונג פון מלוכה'שען זעלבסטפערוואלטונגס-ראט, אויף וועלכען עס איז ארומגערעדט געווארען די בעציהונג פון די זעלבסטפערוואלטונגען און די קאמונאלע פערבאנדען צום פראיעקט פון א שטייער-געזעץ וואס איז אריינגעטראגען געווארען אין סיים. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען אז אויף ווי פיל עס נעהמט וועגען פערגרעסערן די קאמונאלע הכנסות, טא פראיעקטירט זיך צו העכערן דעם קאמונאלען שטייער פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קאסטען פון 30 פראצ. וואס ווערט איצט גענומען אויף 60 פראצ.

און פערלויף פון דער דיסקוסיע האט דער פארשטעהער פון דער רעגירונג ערקלערט, אז די רעגירונג וועט מסתמא אריינטראגען איהר אויסבעסערונג צום פראיעקט פראפאנירענדיג צו העכערן דעם שטייער ביז 100 פראצ.

געגען דעם דאזיגען פראיעקט איז, ווי בעקאנט, שארף ארויסגעטרעטען אייגער פון די יודישע מיטגלידער פון ראט, אנווייזענדיג, אז דער פראיעקט צילט ארויפצולעגען א נייע לאסט אויף דער שטעטישער בעפעלקערונג, וואס ווערט אזוי אויך שוין דערדריקט פון די צו גרויסע שטייערן.

קינדער ארויסגעטריבען די זינדיגע מאמע

ווי עס די פרמים ווי"ג די געשיכטע מיט דער יודישער פרוי, וואס וויל אפ'שמד'ן איהר קינד

(ג) די געשיכטע מיט דער מוטער חנ"כ'י ווירקס-מיט דערצו, אז איהר איינ'ן קינד זאל אפגע'שמד'ט ווערען, — האט אין אונזער שטאט ארויסגערופען, א דאנק "לאדזער טאגעבלאט" גרויס פעראינטערעסירונג אזוי, אז דער ראבינאט און די קהלה זענען געצוואונגען געצואיילען מיט זייער אינטערווענץ, כדי דאס יודישע קינד זאל נישט געטויפט ווערען.

א ספעציעל דעלעגירטער פון דער קהלה האט נעכטען בעזוכט דאס הויז, וואו עס וואוינט די פאמיליע פאגעלנעסט (פראפעסארסקא 16), כדי פעסטצושטעלען ווי עס האלט מיט דער זאך.

ס'ווייזט זיך ארויס, אז די דערוואקסענע קינדער פון דער דערמאנטער פאמיליע האבען ארויסגעטריבען פון דער שטוב די מוטער. מען ווייסט נישט וואו איהר געפינען איז. דאס אינגעזעצליכע קינד געפינט זיך ביי דער קריסטין אויף וואנסקא 15, די נייע מוטער פוצט שוין דאס קינד און דעקארירט די שטוב, און גרייט זיך דעם היינטיגען שבת צו דער טויף-צערעמאניע.

ווי די יודישע שכנים פון פראפעסארסקא-גאס גיבען איבער, זאל פרוי פאגעלנעסט האבען געפאלען אין דער נעץ פון דער אינטערוועלט-לייט. פון צווישען וועלכע, איינער האט זיך צו איהר גע'שרכנ'ט. א קריסט'ן אבער האט פערטרוילין איבערגעגעבען, אז דאס קינד, וואס פרוי פאגעלנעסט האט געבוירען אויף דער עלטער, שטאמט פון א קריסט, מיט וועלכען זי האט געהאט מחוקות. צוליב דעם וויל זי, אז די פרוכט פון איהר "זינקער ליבע" זאל גע'שמד'ט ווערען.

די בעל דבר'טע אליין איז נעלם געווארען. דאס קינד געפינט זיך אין גוי'שע הענד און דער ראבינאט בעמיהט זיך עס ארויסצוראטעווען.

די צייט פון די למודים אין די שולען וועט נישט פערקירצט נאר פערלענגערט ווערען

(וו) די ידיעה וועגען פערקירצען די שעה'ן פון די למודים פון 45 מינוט אויף לעקציע אויף 40 מינוט, איז נישט קיין ריכטיגע. פערקעהרט דאס בילדונגס-מיניסטעריום פלאנט צו פערגרעסערן די צייט פון לעקציעס אויף 50 מינוט, דאס זאל אבער ערשט איינגעפיהרט ווערען אין לערן-יאהר 1929-30. א נייעס וועט אויך איינגעפיהרט ווערען דערמיט, וואס מען וועט אין ערשטען קלאס גימנאזיע לערנען 1 פרעמדע שפראך, דאס וועט זיין נוצליך פאר די שילער פון 4. קלאס פאלקס-שול, וואס געהען איבער אין ערשטען קלאס גימנאזיום.

א פרוי איבערגעפאהרען

(§) נ. כטען איז אויף ליגעוויצקא 27 איבערגעפאהרען געווארען פון א דראשקע אנא אדאמטשעווסקא פון ריבנא 17. פאנאטאוויע האט איהר ערשטע הילף.

א תכנת עגונות

די פאמיליע פון לעאן באנקראט ווערט געבעטען אין איהרע אייגענע אינטערעסען זיך צו מעלדען צו הרב סעגאל פאלודניאווא 25, טעגליך פון 9 ביז 11 פריה.

א יוד בעגעהט זעלבסטמארד צוליב ניקאלאיעוויטש'עס טויט

די טראגעדיע פון א רוסישען יודען. א קרבן פון היסטען צארישען פאטריאטיזם.—געבוירען אין בריסק ביי א מיליטערישען שניידער, איז ער דורך א ליבע מיט א קאמאנדיר'ס א געליבטער געווארען אנ'אפיציר אין פעטערבורגער פאלק.—פארוואס האט ער זיך אריינגעווארפען אין טייך?

(א בריף פון ניו-יארק)

פון נ. ב.

ווען עליק קרעסטאווסקי, פון ברעסט ליטאווסק, וואלט, מיט איין-און-צוואנציג יאהר צוריק, נישט געהאט דעם אומגליק געבוירען צו ווערען מיט אזא וואוילקלינגענדיגען רוסישען פאמיליען-נאמען, וואלט ער אפשר שפעטער נישט געווען געהאט די זכיה צו ווערען אנ'אפיציר אין איינעם פון דעם צאר'ס פאלקען אין פעטערבורג, אבער ער וואלט אפשר אויך נישט געענדיגט מיט אזא טרויעריגען סוף, ווי ער האט איצט געהאט.

מיט אט דעם עליק'ען איז פארגעקומען א געשיכטע, וואס האט זעלטען זיך געטראפען מיט א יודישען בחור אין צארישען רוסלאנד: אין איהם האט זיך פערליבט א יונגע מעטרעסע פון אנ'אלטען רייכען קאמאנדיר, און ס'האט געהאלטען דערביי, אז דורך איהר זאל עליק אויסגעריכט ווערען און זיך דערשלאגען צו ווער-ווייסט וואספער א הויכען מיליטערישען ראנג אין פעטערבורג. שפעטער האט אנ'אומגליק פאסירט, און נייעס, אז די מעטרעסע און אז עליק, האבען געמוזט אנטלויפען פון רוסלאנד.

אבער, לאמיר נישט כאפען די פיש פאר דער נעץ, און בעסער דערצעהלען די גאנצע געשיכטע כסדר, פון איהר ראמאנטישען אנהויב ביז איהר טראגישען סוף.

די שטאט, וואו עליק קרעסטאווסקי איז געבוירען און אויפגעצויגען געווארען — ברעסט ליטאווסק, אדער בריסק, ווי זי הייסט ביי יודען — איז געווען א גרויסער מיליטערישער צענטער. דארט האט קווארטירט א גרויסער טייל פון די רוסישע ארמעען, וואס האבען בעוואכט די דייטשע גרעניץ און, דורך אגב, גע-האלטען אנ'אויג אויף יענעם טייל פונ'ם דעמאלט'דיגען רוסיש-פוילען. פאר דער יודישער בעפעלקערונג דארט איז דאס געווען א ברכה; יודישע קרעמער'ס, בעל-מלאכה'ס, פאדריאדטשיקעס, מעקלער'ס און אנדערע האבען פון די סאלדאטען און אפיצירען — דערהויפט טאקע פון די אפיצירען און זייערע דאמען — געצויגען זייער שטיקעל חיונה.

אויך עליק'ס פאטער האט געהאט פרנסה פון די אפיצירען. ער איז געווען א מיליטערישער שניידער — נ'שט פון נייע מונדירען, אדער אנדערע מיליטערישע בגדים — צו אזא גדולה האט ער זיך נאך ניט דערשלאגען: ער פלעגט בלויז פארריכטען און איבערפרעסען אלטע אפיצירסקע קליידער, און זיי מאכען אויסזעהן ווי נייע. דעם זוהן זיינעם עליק'ען, האט דער פאטער נישט גע-וואלט מאכען פאר קיין שניידער. פאר איהם האט ער שוין געזוכט א בעסערען תכלית. האט ער פאר איהם אויסגעווירקט א שטעלע אין איינער פון די גרעסטע און רייכסטע באקאליי-קראמען דארט, וואס האט בעליפערט צו א רוסיפיצירטען פאלק. דאס איז געווען א קראם, וואו מען האט געקאנט קריגען פונ'ם שענסטען און בעסטען צום עסען און צום נאשען: כל המינים קאלבאסען, פערשיידענע געזאלצענע פיש און סארדינען, אלערליי קעזען און אויך די בעסטע ניס, קאנפעקטען און שאקאלאדען. עס פערשטעהט זיך, אז די מעהרסטע קונים זענען געווען די העכערע מיליטערישע לייט און זייערע דאמען.

עליק, אדער, אלעקסאנדער, ווי ער האט זיך שפעטער גערופען, איז געווען א זעלטען-שעהנער יונג אויפ'ן אויסזעהן. ער איז געווען הויך, שלאנק, גוט געבויט און שעהן געוואקסען. זיין פנים איז געווען אזוי ווי אויסגעשניצט, אשר שוין א ביסעל צו שעהן פאר א מאן. דערצו איז ער געווען א בלאנדער, מיט א שעהנעם קאפ געקרויזעלטע האר און מיט א פאר גרויסע, מילדע, טיף-בלויע אויגען — גארנישט קיין יודישער אויסזעהן. דאס איז געווען זיין גליק, און דערפון האט זיך שפעטער אויך גענומען זיין אומגליק.

דאס גליק איז געווען, וואס אין איהם האט, ווי שוין געזאגט, זיך פערליבט א יונגע מעטרעסע פון אנ'אלטער באטאליאן-קאמאנדיר. דאס איז געווען א יונגע פרוי, פון א יאהר עטליכע-און-צוואנציג, א געוועזענע שאנסאנעטקע, און א זעהר שעהנע, א פלאמפייערדיגע ברונעטקע. דער קאמאנדיר איז געווען עלטער פון איהר מיט א יאהר דרייסיג, אבער א זעהר רייכער מענש, מיט פערבינדונגען אין די "העכסטע ספערען" אין פעטערבורג. די יונגע ברונעטקע האט געהייסען "דוניא". אויך זי האט געהאט פערבינדונגען אין די "הויכע ספערען" אין מאסקווא און אין פעטערבורג, און אויך זי האט, דורך די דאזיגע פערבינדונגען, געקאנט זעהר פיל אויפטון פאר איינעם, אדער קעגען איינעם.

אז די דאזיגע דוניא האט צום ערשטען מאל דערזעהן דעם יונגען אלעקסאנדער קריכאווסקי'ן אין יענעם באקאליי-קראם, איז זי אזוי פערכאפט געווארען פון זיין שעהנקייט, אז זי האט באלד ביי זיך אפגעמאכט: דער דאזיגער שעהנער בחור מוז ווערען איהר געליבטער...

און עליק איז עס געווארען נישט מיטאמאל, נאטירליך, און נישט אזוי גיך. אבער ס'האט אויך נישט געדויערט זעהר לאנג — און דוניא האט געהאט אויסגעפיהרט איהר'ס. און פאר'ן ארימען יודישען בחור האבען מיטאמאל זיך געעפנט אלע טויערען פון גליק...

אלעקסאנדער איז דעמאלט אלט געווען צוואנציג יאהר. ער האט ווייטער אנגעהאלטען זיין שטעלע אין דער באקאליי-קראם. און מיט דוניא'ן פלעגט ער זיך בעגעגענען צוויי-דריי מאל אין וואך, יעדען מאל אויף אנ'אנדער ארט. וואס דוניא האט בעשטימט. די בעגעגענישען זענען פערשטעהט זיך, פארגעקומען בסוד סודות, און קיין לעבעדיגער מענש האט דערפון נישט געוואוסט.

אויף דערויף איז שוין דוניא געווען איינמאל א בריה; זי האט געהאט בענוג ערפאהרונג אין פיהרען סערבארגענע ליבעס.

ווען אלעקסאנדער איז אלט געווארען איין-און-צוואנציג יאהר און האט געדארפט זיך שטעלען צום "פריזיוו" — האט דוניא אזוי געדרעהט, אז ער זאל אנגעשיקט ווערען צו דינען אין איינעם פון די יחוס'דיגסטע פאלקען אין פעטערבורג, וואו קיין יוד ווערט קיינמאל נישט אריינגענומען. דוניא האט געוואוסט, אז איהר געליבטער "סאשענקא" איז א יוד. אבער זי האט שוין געארבייט אזוי, אז מען זאל נישט וויסען, אדער זיך נישט-וויסענדיג מאכען, וועגען זיין יודישען אפשטאם. אין דעם האט איהר פיל מיטגעהאלפען זיין אויסזעהן און נאך מעהר, זיין עכט-רוסיש-קלינגענדיגער נאמען: אלעקסאנדער קרעסטאווסקי.

און אזוי געווען: אלעקסאנדער איז אנגענומען געווארען אין דינסט, און טאקע אינ'ם פעטערבורגער פאלק, און נישט אפילו פאר קיין פראסטען סאלדאט: זי האט שוין אויסגעווירקט פאר איהם עפעס א שטיקעל ראנג, טיט ? בענדעל אויף די עפאלעטען, און — דער עיקר — מיט געוויסע פריווילעגיעס. ווי ס'קומט אנ'אפיציר, מצד זיין אפילו פון א נידריגען ראנג, פון אזא "פאטשאט-נעם" פאלק. און דוניא אליין האט באלד דערנאך "צוריפגעקראצט" ערגעץ א ביסעל מזומן" און אויך א היפש ביסעל ציהרונג, האט איבערגעלאזט דעם אלטען קאמאנדיר אין ברעסט-ליטאווסק און איז אוועק צו איהר "סאשענקא'ן" קיין פעטערבורג.

קנאפע דריי יאהר האט דאס דאזיגע פארעל, דוניא מיט איהר סאשענקא'ן געלעבט אין פעטערבורג, ווי גאט אין פאריז. א דאנק דוניא'ס בעמיהונגען איז "סאשענקא" דורך אט דער צייט געשטיגען פון איין ראנג צום אנדערען — ער האט שוין געהאלטען ביי א גאנץ אנגעזעהענעם מיליטערישען ראנג.

פערשטעהט זיך, אז ער האט זיך גאר איינגעלעבט אין אט דער אטמאספערע אז ער האט אליין זיך שוין געפיהלט

(ענדע זעה 6 זייט)

שיכט-זייף מיט דער מארקע „הירש"
פֿערוועגדען אַלֶע ווירטינס.

זאָל די יודישע בעפעלקערונג וויסען דעם אמת!

ז. ג. ה' רעדאקטאר!

איך וועל אײך דאנקבאר זײן פֿאר געבען ארט און אײער געשעצטער צײטונג פֿאר פֿאָלגענדע שורות:

זײענדיג דאנקבאר דעם קהלה־פּרע־זעס ה' מינצבערג פֿאר זײן מיה פֿעסט־צושטעלען וויפֿיל עס קומט נאך הײנט צו מאָנ נישט אויסגעצאָהלטע שכירות דעם אונפֿערגעסליכען גאון און מנהיג בישראל זצ"ל, האלט איך פֿאר נויטיג דא אפּצוגעבען פֿאָלגענדע עפֿענטליכע ערקלערונג:

קודם כל מוז איך אויסדריקען מײן בעדויערן, וואס בעת דער זונטאג'דיגער זיצונג פֿון דער קהלה־פֿערוואלטונג איז די פֿראגע בנוגע דער תביעה פֿון בית־הרב נים ריכטיג בעהאנדעלט געוואָרען.

עס ווײזט זיך ארויס, אז כמעט אלע פּרנסים זײנען געווען אין א שטיקעל טעות. ס'רוב האט די זאך טראקטירט אזוי, גלײך עס וואלט זיך געהאנדעלט וועגען א מין אונטערשטיצונג, אדער וועגען אַן „עמעריטור־חוב. אזעלכע געלדער ווײט דאס בית־הרב נישט געמען אוצט, און אזעלכע געלדער האט די פֿאמיליע פֿון לאָדזער גאון אפילו און די שווערס־טע קריגס־צײטען צוריקגעשיקט. דא האנדעלט זיך וועגען א פּענסיע־חוב, וואס די קהלה איז שולדיג שוין איבער 14 יאהר. דער בית־הרב האט דעם חוב די גאנצע יאהרען געמאהנט, אבער די קהלה האט אוהם געדעקט מיט... הבטחות.

לויט א קהלה־פּראטאקאל פֿון 7. דע־צעמבער 1913, אונטערגעשריבען דורך די דעמאלטיגע דאזיגע ה"ה אדאלף ראזבראנויצקי און טוביה ביאלער און אנ־דערע אנגעזעהענע קהלה־מיטגלי־דער. איז אין יענער צײט געקומען דעם רב זצ"ל 25 טויזענד רובל. אויף דער צײט האט דער בית־הרב דערהאלטען נאר 7.400 רובל. אויף אזא אופֿן איז די קהלה נאך שולדיג דעם בית־הרב 17600 רובל, און דאס שוין 14 יאהר.

די לאָדזער יודישע קהלה דארף דאך נישט באנקראטירען, אדער „רעגולירען" בפֿרט אזא חוב!

עס איז מײן טיפֿסטע איבערצײגונג, אז קײנער פֿון די פּרנסים וואלט זיך נישט אנטקעגענגעשטעלט דער אויסצאָה־לונג פֿון א שכירות־חוב. אויך די אר־בײטער־דאזיגע וואלטען צו אזא שטע־לונג בנוגע דעם ענין נישט דערנאנגען.

ה' אדוו. ווײצמאן, זײענדיג אונפֿאר־מירט וועגען דער זאך־פֿערהעלטניש האט בײ קײן פֿאל נישט געהאט דאס רעכט זיך געגענצושטעלען, און דערבײ זיך נאך בענוצען מיט בײסענדע ווער־טער.*) וואס שייך די ערקלערונגען פֿון פּרנס גרשון נוימאן, איז ער מחויב צו־צושטעלען בעווײזען, אז ער האט אויס־געצאָהלט 11.600 רובל אויף'ן חשבון פֿון חוב. דער בית־הרב האט דאס רעכט דאס צו פֿערלאנגען, דען און זײער בע־ווײז איז דא א בעווײז נאר אויף 7400 רובל, וואס די קהלה האט בעצאָהלט.

דאס גאנצע יודישע לאדז פֿערלאנגט, אז דער חוב, וואס עס קומט דעם בית־הרב מײזעל זצ"ל זאל אויסגעצאָהלט ווערען אויף א בכבוד'ען אופֿן. דער גרוי־סער לאָדזער יודישער קיבוץ מאָר נישט טראָגען אויף זיך אזא שאנדפֿלעק, ווי נישט בעצאָהלען שכירות דעם זעהר פֿערעהרטען לאָדזער גאון זצ"ל. און בע־צאָהלען דארף מען עס נאר און גאלד, דען עס איז שוין גענוג, אז מען האט עס פֿערשלעפּט 14 יאהר!

איך ווענד זיך עפֿענטליך צום פּרע־זעס פֿון דער קהלה־פֿערוואלטונג ה' ל. מינצבערג נאכצוקומען דעם ווונש פֿון דער לאָדזער יודישער בעפֿעלקערונג און פֿון רוב פּרנסים און אויסצאָהלען דעם חוב. רופֿט צוזאמען א זיצונג פֿון דער קהלה־פֿערוואלטונג, צו וועלכער עס זאל אײנגעלאדען ווערען א מיטגליד פֿון בית־הרב, כדי דעם סכסוך ענדגילטיג צו ער־לעדיגען על הצד היותר טוב!

יוליאן וואלף.

בעפֿולמעכטיגטער פֿון שטאמישען קאמיטעט בנוגע דעם בית־הרב.

*) ווי ה' אדוו. ווײצמאן מאכט אונז אויפֿמערקזאם, איז ער אלס מיטגליד פֿון דער קאמיסיע, וואס האט זיך בע־שעפֿטיגט מיט דער תביעה פֿון בית־הרב בעקאנט מיט די דאקומענטען וועגען דער זאך און האט צוליב דעם אויף דער זונטאג'דיגער זיצונג פֿון דער קהלה פֿערוואלטונג, גענומען א פּאזיטיווע שטעלונג צו דער דאזיגער פֿראגע. צום בעדויערן האט זיך און אונזער בעריכט וועגען דער דערמאנטער קהלה־זיצונג ארײנגעלאפּט א טעות, וואס האט פֿער־דרעקט דעם זין פֿון ה' ווײצמאנ'ס ער־קלערונג.

ר' ישראל ביעלאווסקי א געגנער פֿון חרם דרבנו גרשום

ער רופֿט א פּאָליציאנט און ווײזט אן אויף זײן חײב: איך קען זי נישט, וואס וויל זי פֿון מיר?

דער בחור וועט איצט האבען א פּראצעס פֿאר ביגאמיע

(§) מיט אײניגע חדשים צוריק איז געקומען פֿון ווארשא קײן לאדז א גע־ווזסער ישראל יצחק ביעלאווסקי. ער האט און ווארשא נישט געהאט קײן אר־בײט און געקומען קײן לאדז און דער האפֿנונג דא צו געפֿינען עפּעס א בעשעפֿטיגונג. ביעלאווסקי האט אין ווארשא איבערגעלאזען זײן פֿרוי טויבא מיט 2 קינדער און ער האט צוגעזאגט, אז ווי באלד ער וועט אין לאדז געפֿינען בעשעפֿטיגונג וועט ער דאס ווײב מיט די קינדער אראפּנעמען קײן לאדז. עס איז ארורך א שפּאר שטיקעל צײט און ר' ישראל יצחק האט פֿון זיך נישט גע־לאזט הערען קײן וואָרט. דאס ווײב אין ווארשא האט אנגעהויבען צו צי־טערן און פּלאטערן. מילא, וואס הײנטי־גע צײטען טרעפֿט אליז, מאמער חלילה א אומגליק, א צרה, א איבערפֿאהרעניש. זי האט פֿון זארג גאנצע נעכט נישט געקענט שלאפֿען, און א שעהנעם העלען טאג בעקומט טויבע א בריף פֿון איהרע א בעקאנטע אין לאדז, און וועלכע די בעקאנטע מעלדט איהר מיט, אז איהר, טויבעס, מאן האט זיך דא געשאפֿען עפּעס א נײ ווײב, מיט וועלכע ער לעבט א גוטען טאג און מיט וועלכע ער זאל שוין אפילו האבען אפֿיציעל תתונה גע־האט. טויבע'ן איז געוואָרען פֿינסטער אין די אויגען, גערה, הײנטיגע צײט און געטרוי א מאן. וואס טוט מען? לויפֿט זי צום ווארשאווער ראבינאט: רבנים, גיט'ס אנ'עצה, לאזט נישט דעם יודען בעגראבען א ווײב מיט צוויי קלײנע קינ־דער. האבען די ווארשאווער רבנים אוועקגעשריבען א בריוועל צו די לאָד־זער רבנים. די לאָדזער רבנים האבען געשיקט רופֿען דעם תכשיט, יענער האט אבער זיך געמאכט נע'פגר'ט און בשום אופֿן נישט געוואלט צוריקקעהרען צו זײן ווײב און קינדער און ווארשא. דא האט שוין טויבע נישט געהאט קײן עצה און זי איז אלײן געקומען קײן לאָדז אויפֿזוכען איהם און נעמען איהם אויף גוט.

זי האט איהם געטראָפֿען אויף דרעוו־נאָווסקא 25. זי האט איהם גענומען אויסזידלען און שרײען: יצחק'ל שײנער דו מאכסט דאך מיך אונגליקליך, קום אהײם! יצחק'ל איז אבער נישט קײן „דאס". ער גיט א רוף א פּאָליציאנט און מיט א פֿערשמאכטען פּרצוף טענה'ט ער, פּאניע, פּאָליציאנטשע, איך קען זי נישט, זי איז נישט מײן קאכאנקע און נישט מײן ווײב. דא איז שוין ס'מעס־טעל געווען איבערפֿולט. טויבע האט א שלעפּ ארויסגעגעבען פֿון בוזים דאס כתב פֿון ווארשאווער ראבינאט און גע־ווזען שווארץ אויף ווײס, אז דער תכשיט איז דווקא יא איהר מאן. דער־זעהענדיג אזא מעשה, האט דער פּא־ליציאנט שוין נישט געמאכט קײן שהיות און דעם בחור אפּגעפֿיהרט צום אויספֿארשונגס־ריכטער. ר' ישראל'טשע ביאלאווסקי וועט איצט האבען א פּראָ־צעס פֿאר ביגאמיע אדער אויף פּראסט יודיש פֿאר פֿערשוועכען דעם חרם דרבינו גרשום.

„בעגראָבט מיר מײן טײער קינד"! ווײנט א קימפּעטארין און לעגט אוועק איהר טויט עופֿה'לע אויפ'ן קהלה־טיש.

(ג) אין דער קהלה־שטוב איז נעכ־טען ארײנגעקומען א מיטעל־יעהריגע פֿרוי, וואס איז געווען בלאס ווי די וואנט. אונטער'ן טוך, אין וועלכען זי איז געווען פֿערוויקעלט, האט זי גע־האלטען א קלײן, פּעקעל. קײנעם איז נים אײנגעפֿאלען די בלײכע פֿרוי חושד צו זײן און עפּעס אויסטערלישעס. נאר ווען זי איז צוגעקומען צום טיש, בײ וועלכען עס איז געזעסען א יוד און האט געשריבען, האט די פֿרוי ארויס־געשאסען מיט א געוויין:

— טײערער יוד, זאל אײך גאט בעצאָהלען דערפֿאר און ברענגט צו קבורת מײן ליב קינד...

ארויסרעדענדיג די פּאר ווערטער, איז די פֿרוי געבליבען שטעהן א האלב־טויטע און מיט אונמעכטיגע הענד ארויפֿגעלעגט דאס פּעקעל פֿון אונטער איהר טוך, אויפ'ן טיש.

פֿערשטעהט זיך, אז אלע מענשען, וואס זענען געווען אנוועזענד און קהלה לאָקאל, זענען זיך צונויפֿגעלאָפֿען, וואָ־רום דער וואַזשנע, ה' ראָזענצווײג האט געמאכט א געוואלד, אז א מענש חלש'ט.

עס איז געווען א שוידערליך־בילד. א פֿרוי, וואס איז געווען בלוין און בלאה מיט פֿערהאקטע צײהן, און א פּעקעל מיט א טויט קינד אויפ'ן דערנעבנדי־גען טיש.

ווען די פֿרוי איז אביסעל געקומען צו זיך, האט זיך אויפֿגעקלערט די גאנ־צע געהײמניש מיט'ן טויטען קינד און קהלה־לאָקאל.

ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז די פֿרוי איז א קימפּעטארין. מיט 12 טעג צוריק איז זי געלעגען געוואָרען, און דאס עופֿה'לע איז איהר עהערגעכטען בײנאכט געשטארבען. אין שטוב זענען אלע געווען און פֿערלעגענהײט, נישט געוואוסט וואס צו טון, ווײל זײ זענען יונגע מענשען און ארום וואוינען קריסט־ליכע שכנים, בײ וועלכע זײ האבען ווע־גען דעם נישט געקענט פֿרעגען. אנ'אל־טער שווער איז בײ איהר און שטוב, האט ער איהר געהײסען נעמען ס',,גוי־פֿעלע" און געהן דערמיט און גמינע ארײן, וואו מע וועט עס שוין בעגראָ־בען...

אין דער ראבינאט־קאנצעלאריע האט מען דאן בעשלאסען דאס בר־מינג'דעל קובר צו זײן. צוליב דעם האט מען די האלב־טויטע מוטער מיט'ן טויטען קינד פֿערהאלטען און דער קהלה־שטוב ביז עס זענען בעזארגט געוואָרען די נויטי־גע פּאפּירען. דערנאך איז דאס „גוי־פֿעלע" געקומען צו קבורה.

די מוטער, וואס האט געבראכט דאס טויטע קינד און קהלה ארײן וווינט ראזענבוים פֿון זאקאנטנא 65.

לאניובא וועט זיך אלײן פֿערטיידיגען

(:) נעכטען איז אפּגעלאָפען דער טערמין פֿון זיבען טעג דורך לאניובא'ן א ביטע ווינעז בעשטימען איהם א אמט־ליכען פֿערטײדיגער. לאניובא האט נישט געגעסען פֿון זײן רעכט דעריבער דארף מען אנעמען, אז דער מערדער פֿון דעם פּאר פֿאלק טישער וועט זיך אלײן פֿער־טיידיגען. ווי בעקאנט וועט לאניובא'ס פּראצעס פֿארקומען דעם 21 פֿעברואר אין לאדזער קרײז־געריכט.

א גאנצע פֿאמיליע פֿער'משפּט צו 14 טעג ארעסט פֿאר שלאגען א 19־יעהריג מעדעל

(—) מיט אײניגע וואָכען צוריק האט דער סוחר פֿון בלוי־געפֿעס יאנקעל בלאכ־מאן, א הויז־ווירט פֿון אלעקסאנדערער־גאס 9 זיך געצווײגט בײ דעם צווײטען סוחר פֿון בלוי געפֿעס דארעמבוס א שטארק צו א עמער, בײם אפּנעמען די שטארק האט פֿרײלײן רבקה דארעמבוס 19 יאהר אלט ערקלערט, אז היות די שטארק איז בעשעדיגט קען זי נישט אפּנעמען. יאנ־קעל בלאכמאן האט דערויף דאס מעדעל אנגעהויבען אויסזידלען און צום סוף איהר אויך דערלאנגט א קלאפּ. דערזע־הענדיג דאָס זענען בלאכמאנ'ס פֿרוי פֿרײדע און זײן טאכטער מירעל אויך צו צום מעדעל און זי דערשלאגען ביז בלוט.

פֿרל. דארעמבוס האט די בלאכמאנס פֿערקלאגט אין געריכט און צוגעשטעלט 5 עדות 3 קריסטען און 2 יודען, וואס האבען אלע עדות געזאגט צום שלעכטען פֿאר די בלאכמאנ'ס אין רעזולטאט האט דאס געריכט פֿער'משפּט יאקעל בלאכ־מאן, זײן פֿרוי און זײן טאכטער יעדען צו 14 טעג ארעסט.

זיך געפֿונען

אריגינעלער ראמאן פֿון דער נײער יודישער תקופה

פֿון י. ל. ליפֿשיץ

(פֿארטזעצונג).

זײ האבען פֿערבראכט אין יאלטע א היבשע צײט. די קאמיסארלעך און אלע אנגעשטעלטע האבען זײ זעהר ליב בעקומען, סײ פֿאר זײער גוט־ברודער־שאפֿט און סײ פֿאר די אמעריקאנער דאלארס, מיט וועלכע זײ פּלעגען זיך פּשוט ארומוואר־פֿען. מען פּלעגט זײ רופֿען מיט פֿערשידענע נעמען: „גוטע בורזשועז", „אמערי־קאנער דיפּלאמאטען", „דעם גרויסען טראצקי'ס פֿרײנט". דעם לעצטען נאמען פּלעגען זײ מיט א בכיון פֿערשפּרײטען, כדי מען זאל זײ אין עפּעס נישט חושד זײן.

זײ ווילען איצט דורכפֿיהרען א זעהר ריזיקאלישע אונטערנעמונג גאר אלעק־סאנדער אלײן שטערט זײ אין דעם.

זײ האבען פֿארגעלעגט אלעקסאנדער'ן אזא פּלאן: לאעב וועט זיך פֿערמאס־קירען פֿאר'ן אלעקסאנדער'ן, אז אפילו דער כײוועל אלײן וועט נישט דערקענען, און ער וועט בלײבען אין יאלטע, און אלעקסאנדער'ן וועט מען פֿערמאסקירען פֿאר לאעב'ן, און נאר אויף אזא אופֿן וועט ער זיך קענען אריבערכאפּען דעם רו־סישען גרענ יץ, און נאכדעם וועלען זײ צוזאמען פֿאהרען נאך אמעריקא. כאטש די מיס „קוואטא" וועט זיך אפשר אביסעלע קרימען, אבער די צוויי דזשענטעלמײט „פּוש און פּול" וועלען שוין עפֿענען די טירען פֿון אנקעל סאם'ס מדינה.

אלעקסאנדער האט אבער נישט געוואלט מסכים זײן צו דעם פּלאן, טאמער קען חלילה ארויסקומען א רעה לאעב'ן. „וואס הײסט", האט ער גע'טענה'ט. „איהר ווילט אײנשטעלען אײער לעבען פֿאר מײנעם"?

מען האט אבער איבערצײגט אלעקסאנדער'ן, אז דא איז קײן שום סכנת נישטא. ראשית, זענען זײ גרויסע קינסטלער אין דעם פֿאך. זײ רעכענען זיך פֿאר די גרעסטע אין אנקעל סאם'ס מדינה, והשנית, טאמער וועט מען אפילו ענטדע־קען — איז אויך נישטא קײן סכנה, ווײל זײ זענען גרויסע אײנפֿלוסרײכע אמע־ריקאנער און די רוסיש וועלען נישט וואגען דורכצופֿיהרען איבער זײ זײערע טשע־קא'איסטישע מעטאָדען, ווײל די רײכסטע פּערזענליכקײטען מיט'ן גאנצען ארבײ־טער קלאס וועלען אויפֿשטורמען גאנץ אמעריקא, און מען וועט מוזען לערנען מיט די רוסען א פּרק אין הלכות „דרך ארץ". און זײ וועלען זיך מוזען נוהג זײן מיט לאעב'ן, ווי מיט אנ'אויסלענדיש'ן דיפּלאמאט און סוחר פֿון די שנים קדמוניות, וועלכער איז נישט געפֿעלען דער רויטער מדינה און מען וועט איהם בעטען מחילה און ארויסשיקען פֿון רוסלאנד, און מעהר וועט גארנישט געשעהן.

מיט גרויס מאטערניש איז זײ געלונגען איבערצורײדען אלעקסאנדער'ן, און אזוי איז לאעב געוואָרען אלעקסאנדער טימאפֿײעוויש, און אלעקסאנדער איז געוואָ־רען לאעב.

פֿאר אלעקסאנדער'ן איז עס אפילו געווען שווערלעך צו שפּילען די ראָלע, אבער ער האט געמוזט. מען האט איהם אזוי פֿערמאסקירט אז ס'איז געווען קינסט־לעריש. גולד האט שוין געזעהן, אז ער אלײן זאל איבעראל זײן דער רעדנער און לאעב, דאס הײסט אלעקסאנדער, פּלעגט זעהר אפּט לײדען צאהן־ווענטאג, מאגען־קראנקהײטען און ער פּלעגט ענטוועדער זיצען אין האטעל אדער שווײגען.

און אלעקסאנדער, דער אמת'ער לאעב, איז געזעסען אויף צרות אין דער חורבה אויפ'ן צובראכענעם שטול. ער האט געשפּילט די ראָלע ווי א קינסטלער. די אלטע האט איהם פֿיל נישט בעאומרוהיגט, ווײל איהרע מינוטען זענען געווען געצעהלטע. זי איז געווען מעהר טויט ווי לעבעדיג. נאר ווען דער אלטער גראף פּלעגט צו איהם קומען פּלוידערן, פּלעגט ער אביסעלע צושווײגען, נישט וויסענדיג פֿון די אלטע מעשה'לעך וואס דער אלטער פּלעגט איהם אנדערצעהלען, פּלעגט ער צובאמקען מיט א „יענקי דודל", צדער אפּ'פּטר'ן מיט א קרעכץ און א זיפֿץ.

ווען לאעב און גולד (אלעקסאנדער און גולד) האבען זיך פֿערטיג געמאכט צו פֿאהרען נאך מאסקווע, זענען זײ געגאנגען נעמען אפּשײדפֿון אלע זײערע נײע בעקאנטע און פֿרײנט. זײ האבען אויסגעטײלט היבשע טויזענדער דאלארס און גולד האט געהאלטען אמת־הארציגע רײד צו די קאמיסארען:

— חברים קאמיסארען! מיר פֿאהרען איצט אפּ פֿון אײך. מיר וועלען קײנ־מאל נישט פֿערגעסען די טובות וועלכע איהר האט אונז געטון, פֿערשאפֿענדיג אונז אלע אונזערע פֿערלאנגען. ווען מיר וועלען קומען אין אונזער אמעריקא, וועלען מיר דערצעהלען וואס פֿאר גוטע מענשען איהר זײט, מיט אײדעלע נשמות און מיט אמת־יודישע הערצער. אבער מיר בעטען אײך, חברים, גיט אכטונג אויף די צוויי אלטע: אלעקסאנדער און פֿיאדאר. ס'איז א רחמנות, זײ האבען זיך שוין גענוג אויסגעליטערט לאזט זײ דערלעבען רוהיג זײערע אלטע צובראכענע יאהרען, זײט נישט אזוי שטרענג צו זײ. איהר וועט אויך אמאל אלט ווערען, חברים! מיר וועלען אײך איבערלאזען גענוג געלד און איהר שיקט זײ ארײן עסען פֿון דאס בעס־טע, קויפֿט זײ שעהנערע בגדים. עס איז א רחמנות צו קוקען ווי זײ געהען ארום אין שמאטעס. מיר וועלען אײך שיקען גענוג געלט פֿון אמעריקא. און אויב איהר וועט אמאל קומען צו אונזער אנקעל סאם אין א שליחות — אפשר פֿאר אמבאסא־דארען — וועלען מיר פֿאר אײך טון אלעס. חברים! אלעקסאנדער פֿיהלט זיך איצט זעהר אומגליקליך — ער האט ערשט נעכטען בײנאכט צוגעמאכט די אויגען פֿון זײן אומגליקליכער מאריא'ן. הײנט פֿריה האט מען זי מקבר געווען. גיט אויף איהם אכטונג, זײט זיך צו איהם מעתר מקרב, אט צו דער אומגליקליכען.

יאשקע קאמיסאר האט, מיט'ן גמרא ניגון, געענטפֿערט:

— „ברוך דין אמת"! פֿערשטעהט איהר מיך, חברים אמעריקאנער. עס איז, ווי מען זאגט, „גלגל החוזר בעולם" — אט דרעהט מען זיך אין „קאראהאָד". אפשר וועלען מיר נאך אמאל ווערען אויס קאמיסארען, און מען וועט נאך אמאל דארפֿען אויף אונז רחמנות האבען! פֿערשטעהט איהר מיך, איך וועל אײך קײנמאל נישט פֿערגעסען. איהר זײט גוטע מענשען, פֿערשטעהט איהר מיך, „אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני", פֿערשטעהט איהר מיך. אט ווי איהר קוקט מיך אן, בעלערנט אמאל, געזאגט תהלים, נו, שפּרינגט דער פּסוק'ל אלײן ארויס. פֿערשטעהט איהר מיך, געהאט א טאטען א רב, א גרויסער למדן געווען, זעהר א גוטער מענש געווען, פֿערשטעהט איהר מיך, זײן לעצטע העמד אוועקגעגעבען צו אנ'ארימאן, ער איז געווען אנ'אמת'ער באלשעוויק, פֿערשטעהט איהר מיך! איך וועל די אלטע אפּהיטען. כ'וועל זיך מאכען נישט זעהענדיג. זאלען זײ עסען און פּלוידערען פֿערשטעהט איהר מיך. זאל זײ אײערע אמעריקאנער דאלארס וואויל בעקומען, פֿערשטעהט איהר מיך!

פּײוועלע קאמיסאר האט גענומען ברומען און מאכען מיט די הענט:

— חברים אמעריקאנצעס! איהר זײט גוטע יאטען, אין דר'ערד ארײן. כ'קען נישט, אין דר'ערד ארײן! אט זעהט; כ'בין א קאמיסאר אין דר'ערד ארײן, אבער אט דא אין הארצען טערבענטשעט זיך דער יוד, אין דר'ערד ארײן. איך קען נישט זעהן ווי די אלטע בורזשועז פּליוכען מיט טרערען אין דר'ערד ארײן, כ'קען נישט! איהר הערט? איך וועל זײ אלײן אלע טאג אין דר'ערד ארײן ברענגען צום פֿרעסען, און אביסעלע, עך. אין דר'ערד ארײן, וואס אין אײער אמעריטשקע גנב טאר מען עס נישט. זאגט איהם דארטען, מײן בראטישעק, אז איכ'ל איהם מאכען מיט א קאפּ קירצער. אבער נײן! כ'קען נישט, זאגט דאס איהם נישט. זאל ער לעבען, אין דר'ערד ארײן! כ וועל אײך געבען אמת'ע ספֿרים, הונדערט גראד, ווי איך בין פּײוועלע קאמיסאר אין דר'ערד ארײן. גיט עס מײן בראטישעק אין דר'ערד ארײן! איך קען נישט, חברים דיפּלאמאטען, אז איך זעה טרערען ווער איך צופּלאצט אין דר'ערד ארײן!

ער האט זיך צעוויינט ווי א גרויס קינד. אלע האבען געוויינט.

— פֿאהרט געזונט, חברים דיפּלאמאטען! איהר זײד גוטע יאטען. זאגט נישט מײן ברודערקע, כ'קען נישט. — און ער האט זײ דערלאנגט א פּלאש אמת'ע ספּירט.

און אזוי האט מען זיך צעשײדט.

(דאס ווײטערע קומט).

צוליב דער אפגעשאפטער נאכט-ארבייט אין די פאבריקען...

בעקעריי-בעזיצער בעקלאגען זיך אויף איבערפראדוקציע.

(ג) מאנטאג אוונט איז אין אייגענעם לאקאל (וואלטשאנסקא 57) פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג פון לאדזער יודישע בעקעריי-אונטערנעמער. עס זענען בעייהר מגעווארען א רייה פאך-פראגען.

א ליידענשאפטליכע דיסקוסיע האט זיך ענטוויקעלט ארום דער „איבערפראדוקציע" אין דער בעקער-בראנזשע. ראס רוב רעדנער האבען אנגעוויזען, אז אין לאדז ווערט אויכגעבאקען צופיל ברויט און צופיל זעמעל. דאס שאפט גרויסע דעפיציטען. די איבערפראדוקציע אינ'ם בעקער-פאך נעמט זיך דערפון, וואס עס איז אפגעשאפט געווארען די נאכט-ארבייט אין די פאבריקען. און אז מ'שלאפט בענאכט, דארף מען נישט דעריבער עסען. דער חילוק אין ברויט-בעדארף איז איצט מיט 10 וואגאן מעהל ווענינער יעדע וואך. בעת פריהער האט לאדז פערברויכט אויף ברויט און זעמעל 70 וואגאן מעהל, איז איצט גענוג 60 וואגאן. די צרה איז אבער, וואס יעדער בעקער באקט-אויס דעם זעלבען קוואנטום מעהל, ווי פריהער דעריבער איז פון פיל רעדנער געפאלען דער לאזונג: באקען ווענינער ברויט און זעמעל.

קיין בעשלוסען זענען נישט אנגענומען געווארען.

—0—

ערב א שטרייק אין שעכט-הויז

(וו) דער סכסוך צווישען די שעכט-הויז-ארבייטער מיט דער דירעקציע פון שטאטישען שעכט-הויז דויערט כסדר און דראהט פערוואנדעלט צו ווערען אין א שטרייק. נעכטען האט א דעלעגאציע פון די ארבייטער אין די עפענטליכע אינסטיטוציעס וועגען דעם ענין זיך פארגעשטעלט פאר'ן וויצע-פרעזידענט יאבלאנסקי. דער לעצטער האט אין שייכות דערמיט צוגעזאגט יגעני אויסצופארשען דעם מצב פון די פינאנסען פון שעכט-הויז.

היינט וועט אויף א פערזאמלונג פון די שעכט-הויז ארבייטער בעשלאסען ווערען אויב עס זאל ערקלערט ווערען א שטרייק אדער ניין.

ז. באנירט

פון 15. יאנואר 1929 דאס

„לאדזער טאגעבלאט".

א יוד בעגעהט זעלבסטמארד

צוליב ניקאלאיעוויטש'עס טויט

(ענדע פון זייט 4)

ווי אנ'געכטער אמת'ער רוס.

נאר מיטאמאל — דאס איז געווען אין דער צייט פונ'ם רוסיש-יאפאנישען קריג — איז דוניא'ס שטערן געפאלען; איהר גאנצער שווינדעל מיט איהר געליבטען סאשענקא'ן — און מסתמא נאך אנדערע שווינדלען — זענען אויסגעדעקט געווארען. דער סוף איז געווען, אז בײדע, אי דוניא און אי אלעקסאנדער, האבען קוים, מיט נסים, בעוויזען בעצייטענס זיך צריבערצוכאפען קיין אויסלאנד... דוניא איז אין אויסלאנד קראנק געווארען אויף גאלאפירענדיגער שווינדזוכט, און איז געשטארבען אויפ'ן וועג קיין איטאליען, וואו זי האט זיך גע'לאזט מיט דער האפנונג, אז זי וועט דארט צוריק געזונד ווערען. אלעקסאנדער האט מיט זיין לעצטען ביסעל געלד, זיך דערשלאגען קיין אמעריקא.

די ערשטע יאהרען האט ער זיך דא שטארק געפלאגט און נישט געקאנט זיך דערשלאגען צו עפעס. ענדליך איז ער דא געווארען א דינער אין א האטעל, האט אנגעהויבען צו פערדינען געלד און אפשפארען א דאלאר. זיין בענקשאפט נאך רוסלאנד האט אבער נישט אויפגעהערט, און וואס שטארקער ער האט געבענקט, וואס שוואכער עס זענען געווארען די אויסזיכטען צו קאנען אמאל צוריקקומען אהין, אלץ ליבער און טייערער איז איהם געווארען דאס ווייטע רוסלאנד.

דערנאך איז געקומען די וועלט-מלחמה און די שרעקליכע מפלות פון די רוסישע חיילות. דאס האט אלעקסאנדער'ן אזוי צערודערט, אז ס'האט איהם גרוי און אלט געמאכט פאר דער צייט. אבער נאך טויזענד מאל גרעסער און וועהטאגליכער איז געווארען זיין צער נאך דער אקטאבער-רעוואלוציע, ווען גאנץ רוסלאנד איז ממש איבערגעקעהרט געווארען מיט'ן קאפ אראפ און מיט די פיס ארויף.

אלעקסאנדער איז דעמאלט אין אמעריקא ארומגעגאנגען, ווי א צעדולטער מענש. ער האט אלץ געווארט אויף יענעם „גליקליכען" טאג, ווען דער צאריזם וועט, מיט בעניימטער מאכט און דערפרישטע כחות, צוריקגעווינען די הערשאפט איבער'ן רוסישען פאלק — און רוסלאנד וועט צוריק ווערען דאס, וואס ס'איז געווען אמאל.

מיט עטליכע טעג צוריק געהט אלעקסאנדער, א געבויגענער, א דערשלאגענער, א צעבראכענער, איבער בראדוויי. מיטאמאל דערזעהט ער דעם פאס לויפענדיגע עלעקטרישע פייערען ארום דער „טיימס"-געביידע, און די לויפענדיגע עלעקטרישע אותיות דערצעהלען די סאמע לעצטע נייעסען פון איבער דער גאנצער וועלט. לייענט אלעקסאנדער די דאזיגע נייעסען נאך איידער אפילו זיי זענען אפגעדרוקט שווארץ-אויף-ווייס אין דער צייטונג. פלוצים דערפיהלט ער, אז די פיס האגען זיך איהם אונטערגעהאקט און די אויגען האבען איהם אנגעהויבען פינסטערען: ער האט איבערגעלייענט די נייעס: „ניקאלאי ניקאלאיעוויטש ראמאנאוו געשטארבען"...

ערשט איצט איז אלעקסאנדער'ן קוים שוין קלאר געווארען. אז זיין יאהרען-לאנגע האפנונג איז געווען אומזיסט; זיין זיסער חלום וועט שוין קיינמאל זיך נישט צוריקקעהרען.

ווי א גולם, ווי אנ'אנגעדרעהטער אויטאמאט, האט ער זיך געלאזט שפאנען, וואוהין די פיס האבען איהם געשלעפט. אין א פאר שעה ארום האט ער זיך דערזעהען ביי איינעם פון די בריקען איבער'ן איסט-ריווער. אויטאמאטיש, דיקטירט ווער-ווייס פון וואספער א כח אין איהם, איז ער ארויף אויפ'ן בריק און זיך אראפגעווארפען אין וואסער... א פאליציי-וועכטער האט עס צוגעזעהן פון ווייטען, האט ער אנגעהויבען פייפען, קלינגען, שלאגען טרעוואגע...

אין עטליכע מינוט ארום איז שוין אלעקסאנדער צוריקגעבראכט געווארען צום ברעג א לעבעדיגער, אבער קוים וואס ער האט געאטעמט. מיט'ן לעצטען טראפען כח האט ער זיך געבעטען בײ זיינע רעטער: „לאזט מיך שטארבען! איך וויל שטארבען!" מעהר האט ער נישט גערעדט.

אין א טאג ארום איז ער געשטארבען אין שפיטאל. דאס איז געווען דער סוף פון אלעקסאנדער קרעסטאווסקי, א קרבן פון זיין גוי'אישען נאמען און פון זיין איינגעבילדעטען פאטריאטיזם צו אמאליגען צארישען רוסלאנד.

קרעדיט-פאנדען פאר יודישע אימיגראנטען אין מעקסיקע.

סינסינאטי, (יט"א) די מעקסיקאנער ביורא פון דער לאושע „בני-ברית" האט, אויפ'ן אויפטראג פון איהר עקזעקוטיווע, געשאפען א ספעציעלען פאנד אויף צו שטיצען די אימיגראנטען, וואס קומען קיין מעקסיקע, מיט ביליגען קרעדיט, כדי צו געבען זיי אזוי ארום א מעגליכקייט זיך איינצוארדנען אין לאנד. אויף דעם צוועק איז דערווייל אסיגנירט געווארען א סומע פון 12,000 דאלאר.

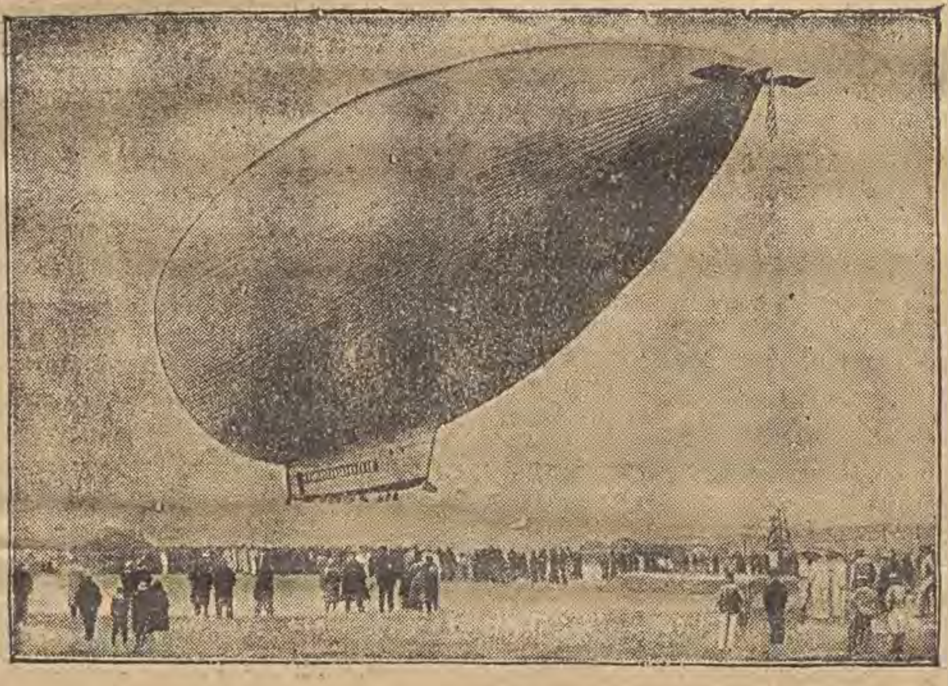

די ערשטע לופט-שיף, וואס איז גענצליך געבויט פון מעטאל „סיטי אף גלענדעל" האט מיט ערפאלג אדורכגעמאכט איהר ערשטע לופט-רייזע אין אמעריקא

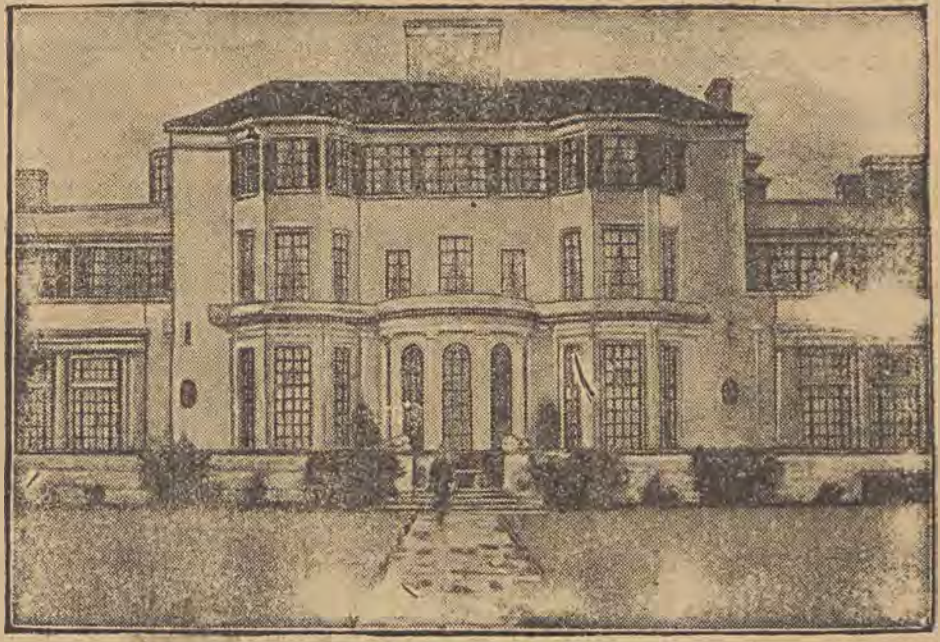

... אץ, וואו דער ענגלישער קעניג ערהאלט זיך פון זיין שווערע קראנקהייט

ס'איז איבריג צו קומען קיין לאדז.

מיר ערלעדיגען אלע ענינים אין די געריכטע און אין אלע מלוכה'שע, קאמונאלע און פריוואטע אינסטיטוציעס אין לאדז, ווארשא, אין גאנץ פוילען און אין אויסלאנד.

אינטערווענציעס, פערטרעטונגען, בעראטונגען, אינפארמאציעס, פערמיטלונגען אין אלערליי ענינים. וועקסעל-אינקאסא, קלויזולעס, זאבעזפּיעטשעניעס אויסהאנדלונגען און בעאבאכטונגען.

ביורא „ארגוס", לאדז, זאכאדניא 36

מיר זוכען קארעספאנדענטען און מיטארבייטער
:—:—: אין אלע שטעט און שטעטלעך. :—:—:

א פעהיגער יונגערמאן

מיט גוטע רעפערענצען פונקטליך בעגען קויציע בעקאנט אין טריקאטאזש- און וועש-בראנזשע, פערקעהרט אין אויבערשלעזישען געגענד זוכט א פאסטען אלס רייזענדער. אפערטען אפצוגעבען אין דער אדמיניסטר. פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „Reisender Z."

אל תתהלל ביום מחר
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע ואכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

17 פיעטרקאווער 17
52 זאכאדניא 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי בקשות. קלאוזולעס, זאבעזפּיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, ציווילע און קארנע אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד-ראזיעמטשי, ווען פעסער אין קאמיסאריאט-רושאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דא-ראוויגעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

א פייער-פעסט-קאסע

אין גוטען צושטאנד ווערט געזוכט. אפערטען אפצוגעבען אין דער אדמינ. אונטער „J. Ch."

וויכטיג פאר דאמען!

מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:

3 זאוואדזקא 23

אין הויף. 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.

פאר נאר 2.50 זל.

„TOLA"

האנקורס.

די קראנקען-קאסע פון דער שטאט לאדז פערעפענטליכט א קאנקורס אויף צו פערפאכטען אנ'אייגענע אפטייק אין זגערזש.

הויפט-בעדינגונגען: 1) ווייגען פערפאכטען קענען רעפלעקטירען נאר די פערזאנען, וואס זענען— אויפ'ן יסוד פון די פערפליכטענדע פארשריפטען — בערעכטיגט צו פיהרען אנ'אפטייק. 2) די קראנקען-קאסע וועט פערטפען צו דיספאזיציע פון פאכטער א וואוינונג, ווי אויך א זעמטליכע אפטייק-איינריכטונג מיט בעהייצונג און בעלייכטונג. 3) זעמטליכע אפטייק-פראדוקטען שטעלט צו די קראנקען-קאסע. 4) די טעגליכע פראדוקציע, נישט אריינרעכענענדיג די גרייטע זאכען, בעטרעפט 80—200 רעצעפטען.

די אפערטען-אבגעבער דארפען אויפ'ן קאנקורס אויסגעבען די בעדינגונגען, אויף וועלכע זיי פערפלכטען זיך צו פיהרען די אפטייק, בעשעפטיגענדיג אנ'אייגענעם פערסאנאל און אנגעבען די מאנאטליכע סומע, וואס זיי פערלאנגען אויף צו פיהרען די אפטייק פון דער קראנקען-קאסע.

די אפערטען דארפען אפגעגעבען ווערען ביז'ן 20 פעברואר ד. י. איינשליסליך אויף דער אדרעס פון דער קראנקען-קאסע פון דער שטאט לאדז—ווירטשאפטס-אפטיילונג—לאדז, וואלטשאנסקא № 225 אנגעבענדיג אויף דער קאפערט: „Oferta na dzierżawę apteki"

לאדז, דעם 30 יאנואר 1929

קראנקען-קאסע פון דער שטאט לאדז

(—) ד"ר ע. סאמבארסקי, דירעקטאר
(—) פ. קאלושינסקי, פערוואלטונגס-פארזיצער

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ לאמפ-עלעקטרישע הייל-קאבינעט-האסטעטיק

טעגליך פון 8 א זייגער ביז 9 אוונט

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג

בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זלאטעס

לעטשניצע

17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.

ערלויבט קראנקהייטען ווערדען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 נאכמיטאג.—מאסאזש, עלעקטריזאציע, סטעקען-שטעלען, קינסטליכע אנערגאנג-ין-בעסטראלונגען, אימפיגונגען געגען שקאר לאטינג.

אכטונג

פאליסען-אינהאבער!

די פעטערבורגער — „NA ŻYCIE" פאליסען און פאליזען

ווערען נאך די לעצטע טעג רעגיסטרירט ביים פער יכערונגס-אינספעקטאר

ח. קאנסקער, קאמיענגא 9

ווי אויך אסעקוריר איך פאר פייער און גנבות.

טעלעפאן 57-88

יודען בני רחמנים!!

געהענדיג אויף נארוטאוויטשא גאס האב איך פערלוירען 30 זלאטיס אין מזומנים. די באנקנאטען זענען פאלגענדע: 1 באנקנאט פון 10 זל. און פיר צו 5 זל. ווי אויך א פאס אויפ'ן נאמען הערש חיים שפירא. דאס איז מיין גאנץ פערמעגען צום האנדעל. דער, וועלכער וויל מקיים זיין מצות השבת אבדה זאל זיך מרחם זיין אויף דעם דאזיגען יוד און אברענגען אויף פאלגענדער אדרעס: הערש חיים שפירא, אגרודאווא 20. 144

א קאראקולענעם דאמען-פאלטען

און גאנצע פעל פערקויף איך געלעגענהייטליך. האטעל מאנטייפעל זאכאדניא 45, צימער נ' 31.

היפאטעקען-געלד

צו ביליגע צינזען

אויף בערלינער הייזער

בעזארגט שנעל

Ch. Regenwetter

Berlin S. 14, Stallschreiber № 33

Telefon: Dönhoff 4337.

א צימער

פאר 2 יונגעלייט אפצוגעבען. צו ערפאהרען ביי ווארשאווסקי, דלוגא 23

פוילישע שפראך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט

וואכאדניא 29, וו. 3.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר 3 חדשים אין פוילען 6 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.
אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 18 גראשען, פרימעטער 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרימעטער 60 גר., נאכ'ן 12 גר., פרימעטער 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—ביז 50% טייערער. פון די פרייזען ווערט נישט אראפגערעכענט קיין ראבאט.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.